

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK PROGRAMI**

**HALIÇ BÖLGESİNDEKİ KENTSEL DÖNÜŞÜM
ÇALIŞMALARININ AVRUPA KENTSEL ŞARTLARI
BAĞLAMINDA İRDELENMESİ:
SÜTLÜCE MAHALLESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Mimar Emine Merve KÖSEOĞLU**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Gözde ÇAKIR KIASIF**

İstanbul – 2018

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK PROGRAMI**

**HALIÇ BÖLGESİNDEKİ KENTSEL DÖNÜŞÜM
ÇALIŞMALARININ AVRUPA KENTSEL ŞARTLARI
BAĞLAMINDA İRDELENMESİ:
SÜTLÜCE MAHALLESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Mimar Emine Merve KÖSEOĞLU**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Gözde ÇAKIR KIASIF**

İstanbul – 2018

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Emine Merve KÖSEOĞLU tarafından hazırlanan **Haliç Bölgesindeki Kentsel Dönüşüm Çalışmalarının Avrupa Kentsel Şartları Bağlamında İrdelenmesi: Sütluce Mahallesi Örneği** adlı tez çalışma jürimizce Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 05.06.2018

Jüri Üyesinin Unvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu

İmzası

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üy. Gözde ÇAKIR KIASIF
: Danışman, Haliç Üniv.

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üy. Eda SELÇUK
: Asıl Üye, Haliç Üniv.

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üy. Neslihan YILDIZ
: Asıl Üye, Gedik Üniv.

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr Temel SAVAŞKAN
Fen Bilimleri Enstitüsü
Vekil Müdür

(Yapma kütüphane) 23-May-2018 09:57 +03
NUJNKA1 987942880
Kelimeler Sayısı: 13938
Çalıştırma: 1

Yüksek lisans tez_ayrupa kentsele şartl_son Emine
Merve Köseoğlu tarafından

Benzerlik Endeksi
%19

Kaynakla göre Benzerlik
Türkiye Sığircisi
Yayınlar
Öğrenciler Olabilir

%19
%2
%5

Yerli
8% match (26-Eki-2015 tarihli internet) http://www.researchgate.net
1% match (09-Tem-2017 tarihli internet) http://odfen.ifu.edu.tr
1% match (16-Ara-2015 tarihli internet) http://ecelebi.blogspot.com
1% match (21-Ara-2011 tarihli internet) http://members.comu.edu.tr
<1% match (14-Ağu-2017 tarihli internet) http://www.developmentsunil.com.tr
<1% match (04-Haz-2015 tarihli internet) http://abs.mehmetakif.edu.tr
<1% match (29-May-2012 tarihli internet) http://www.nimncltaradisi.com.tr
<1% match (03-Nis-2018 tarihli öğrenciler ödevleri) https://www.scribd.com/document/318325694/Besime-Son
<1% match (25-Sub-2018 tarihli internet) http://www.sivazebayazit.com
<1% match (11-Eki-2012 tarihli internet)

https://www.turndin.com/viewreport_detail.asp?langtr=tr&out=981754288&id=1&lypans_cv=1

DR.ÖZGÜR İYİ. GÖZDE SAKIR KATİF
1721

ÖNSÖZ

Mimarlık, her geçen gün değişen ve gelişen dünya doğrultusunda sürekli gelişme göstermektedir. Yaşanan bu gelişmeler karşısında kentsel dönüşümün önemi sürdürülebilir ve geleceğe yönelik, talepleri karşılayabilen projeler üretmek adına giderek artmaktadır.

Geleceğe dair daha verimli projelerin ortaya çıkması için yazılmış olan bu tezde, gerek konu seçimimde, gerekse kaynakça ve içerik olarak benden yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Dr. Gözde ÇAKIR KIASIF'a teşekkürlerimi iletmeyi borç bilir, saygılarımı sunarım.

Bu süreç içerisinde manevi desteklerini üzerimden eksik etmeyen başta değerli aile bireylerim annem Meltem KÖSEOĞLU, kardeşlerim Yaren ve Ahmet KÖSEOĞLU'na, arkadaşlarıma ve özellikle aktardığı kentsel dönüşüm bilgilerinden dolayı babam Sabahattin KÖSEOĞLU'na teşekkür ederim.

İstanbul, 2018

Emine Merve KÖSEOĞLU

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

KISALTMALAR	vi
ŞEKİLLER	vii
TABLolar	ix
ÖZET	x
ABSTRACT	xiii
1.GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi	2
1.12. Çalışmanın Kapsamı ve Yöntemi.....	2
2.AVRUPA KENTSEL ŞARTI ve KENTSEL DÖNÜŞÜM KAVRAMI	4
2.1. Avrupa Kentsel Şartı Kavramı	4
2.1.1. Kent Hakkı Kavramı	4
2.1.2. Kentsel Hakların Gelişimi.....	5
2.1.3. Avrupa Kentsel Şartı-1	8
2.1.3.1. Avrupa Kentsel Şartı-1 Tanımı	8
2.1.3.2. Avrupa Kentsel Şartı-1 İlkeleri	10
2.1.4. Avrupa Kentsel Şartı-2.....	13
2.2. Kentsel Dönüşüm Kavramı	14
2.2.1. Kentsel Dönüşüm Kavramı Tanımı	14
2.2.2. Kentsel Dönüşüm Kavramı Amacı	15
2.2.3. Kentsel Dönüşüm Uygulama Yöntemleri	17
2.2.3.1. Yeniden Canlandırma (Revitalization)	17
2.2.3.2. Rehabilitasyon (Esenleştirme)	17
2.2.3.3. Yeniden Oluşum (Regeneration)	18
2.2.3.4. Yenileme-Yenilenme (Renewal- Renovation).....	18
2.2.3.5. Yeniden Geliştirme (Redevelopment).....	19
2.2.3.6. Soylulaştırma (Gentrification)	20
3.HALİÇ BÖLGESİ / SÜTLÜCE MAHALLESİ	22
3.1. Haliç Hakkında Genel Bilgi	22
3.2. Alan Çalışması: Sütlüce Mahallesi	28
3.2.1. Çalışma Alanının Konumu.....	30
3.2.2. Sütlüce Bölgesinin Tarihsel Süreç İçerisindeki Gelişimi.....	32
3.2.3. Sütlüce Bölgesinin Kentsel Dönüşüm Projesi Çalışmaları	41
4.AVRUPA KENTSEL ŞARTI ve SÜTLÜCE ÖRNEĞİ	54
4.1 Avrupa Kentsel Şartı-1 İlkeleri Bağlamında Sütlüce Örneği.....	54
4.1.1. Güvenlik.....	54

4.1.2. Kirletilmemiş Sağlıklı Çevre.....	54
4.1.3. İstihdam.....	55
4.1.4. Konut.....	55
4.1.5. Dolaşım	56
4.1.6. Sağlık	57
4.1.7. Spor ve Dinlenme	57
4.1.8. Kültür	58
4.1.9. Kültürler Arası Kaynaşma.....	589
4.1.10. Kaliteli Mimari Ve Fiziksel Çevre.....	60
4.1.11. Tarihi Kentsel Yapı Mirası.....	60
4.1.12. Kentlerdeki Engelliler ve Dezavantajlar	61
4.1.13. Halk Katılımı Kent Yönetimi Kent Planlanması	63
4.2. Avrupa Kentsel Şartı-2 İlkeleri Bağlamında Sütlüce Örneği.....	63
4.2.1. Sürdürülebilir Kentler ve Kasabalar.....	63
4.2.2. Uyumlu Kentler ve Kasabalar	64
4.2.3. Bilgi Temeline Dayanan Kentler ve Kasabalar.....	64
4.2.4. Kentliler Olarak Kent Ve Kasaba Halkları	64
5. SONUÇLAR	67
6. KAYNAKLAR	73
7. EK	80
8. ÖZGEÇMİŞ.....	83

KISALTMALAR

CO₂ : Karbondioksit

m² : Metrekare

m³ : Metreküp

İBB : İstanbul Büyükşehir Belediyesi

UNESCO : Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

yy : yüzyıl

ŞEKİLLER

Sayfa No.

Şekil 2.1. Avrupa Kampanyası Hakları	6
Şekil 2.2. Avrupa Kentsel Şartın Amaçları.....	8
Şekil 2.3. Uluslararası Kabul Görmüş İlkeler.....	11
Şekil 3.1. Bizans İmparatorluğu'na Ait Önemli Yapılar	23
Şekil 3.2. Bizans İmparatorluğu dönemi Yapıları ve Haliç.....	25
Şekil 3.3. 15-16 yüzyıllarda Haliç Bölgesindeki Arazi Dağılımı	26
Şekil 3.4. Sütlüce Mahallesi.....	30
Şekil 3.5. Sütlüce Mahallesinin Halihazır Haritası.....	31
Şekil 3.6. 1800-1830'lu Yıllarında Bölgede Yerleşim Dokusu.....	344
Şekil 3.7. 1422 Yılında Buondelmonti'nin İstanbul Çizimi	35
Şekil 3.8. Kauffer'in Haritasında 1786 Tarihinde Sütlüce	377
Şekil 3.9. 1883 Tarihli Asitane-İ Aliyye Ve Etrafı Haritasında Sütlüce Bölgesi	37
Şekil 3.10. Zeynep Çelik'in Haritasında 1838 Tarihinde Sütlüce Bölgesi	388
Şekil 3.11. Haliç ve Çevresi Master Planı, 1977	40
Şekil 3.12. Örnektepe Projesi, Arazi ve Yakın Çevresi.....	422
Şekil 3.13. Örnektepe Projesinin Konumu	433
Şekil 3.14. TOKİ Örnektepe Kentsel Dönüşüm Projesi	433
Şekil 3.15. Japon Evleri Projesi	444
Şekil 3.16. Ramada Hotel Suits İstanbul Golden Horn	455
Şekil 3.17. Terrace Suites Istanbul	466
Şekil 3.18. Lazzoni Hotel	477
Şekil 3.19. Hilton Garden Inn Istanbul Golden Horn	488
Şekil 3.20. AK Parti Binası.....	499
Şekil 3.21. MÜSİAD Binası	50
Şekil 3.22. Sütlüce Mezbahanesi, 1930	50
Şekil 3.23. Haliç Kongre Merkezi	51
Şekil 3.25. Camonto Ermeni Mezarlığı	53
Şekil 4.1. Sütlüce Mahallesi Sokak Görüntüsü-1.....	62

Şekil 4.2. Sütluce Mahallesi Sokak Görüntüsü-2.....	62
Şekil 4.3. Sütluce Mahallesi Sokak Görüntüsü-3.....	62
Şekil 4.4. Sütluce Mahallesi Demografik Bilgileri.....	65
Şekil 4.5. Sütluce Mahallesi Kütük Bilgileri.....	65
Şekil 4.6. Sütluce Mahallesi Eğitim Bilgileri.....	66
Şekil 4.7. Sütluce Mahallesi Sosyo-Ekonomik Bilgileri.....	66

TABLÖLAR

Sayfa No.

Tablo 2.1. Avrupa Kentsel Şartı İle Tanımlanan Haklar..... 12

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Emine Merve KÖSEOĞLU
Anabilim Dalı : Mimarlık
Programı : Mimarlık
Tez Danışmanı : Dr. Gözde ÇAKIR KIASIF
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Mayıs 2018

ÖZET

HALIÇ BÖLGESİNDEKİ KENTSEL DÖNÜŞÜM ÇALIŞMALARININ AVRUPA KENTSEL ŞARTLARI BAĞLAMINDA İRDELENMESİ: SÜTLÜCE MAHALLESİ ÖRNEĞİ

İstanbul'un Beyoğlu ilçesi sınırlarında bulunan ve yapılan çalışmanın konusu olan Sütlüce Mahallesi geçmiş yüzyıllardan günümüze dek gelen, farklı kültürlerle ev sahipliği yapmış olan yerleşim yeridir. Osmanlının ilk döneminde yazlık sarayların bulunduğu, yeşil alanı fazla olduğu için dinlenme amaçlı kullanılan sakin olarak görülen bir bölge iken, 20.yy başından itibaren sanayi fonksiyonlarının artması ile birlikte sanayi ağırlıklı bir bölge haline gelmiştir. Cumhuriyet döneminde ise mezbahanın burada oluşturulması bölgeye farklı bir kimlik kazandırmıştır.

Yapılan bu çalışmada Sütlüce mahallesinin tarih sahnesinde geçirdiği işlevsel ve toplumsal değişimi ele alınmıştır. Çalışmada tarihsel olarak bölgeye yaklaşım ve günümüz şartlarında son dönemlerde bölgede yaşanan kentsel dönüşüm çalışmaları Avrupa Kentsel Şart ilkeleri kapsamında incelenmiştir.

Avrupa Kentsel Şartları kapsamında oluşturulmak istenen temel amaç, ideal kent kavramıdır. Şartların kabul edilmesi ile beraber kent ve kent sorunlarına insan hakları çerçevesinde yaklaşılmaya başlanmıştır.

Kentsel dönüşüme duyulan ihtiyacın temel sebeplerinden birisi yaşanılabilir kentler oluşturmaktır. Günümüzde yaşanılabilir kentler oluşturabilmek için ekonomik, sosyal, kültürel ve yaşam standartlarının belirli bir seviyenin üzerine çıkması gerekmektedir.

Yapılan bu çalışma ile Söğütözü'nde gerçekleşen kentsel dönüşüm projelerinin olumlu ve olumsuz yönleri Avrupa Kentsel Şartları kapsamında ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel dönüşüm, Avrupa Kentsel Şartları, Haliç, Söğütözü

GENERAL INFORMATION

Name and Surname : Emine Merve KÖSEOĞLU
Field : Architecture
Program : Architecture
Supervisor : Dr. Gözde ÇAKIR KIASIF
Degree Awarded and Date : Master of Architecture – May 2018

ABSTRACT

INTERPRETATION OF URBAN TRANSFORMATION WORKS IN HALIC REGION IN THE CONTEXT OF EUROPEAN URBAN CONDITIONS: SÜTLÜCE NEIGHBORHOOD EXAMPLE

The Sütlüce neighborhood, which is located on the borders of Istanbul's Beyoğlu district, is a residential area that has been home to different cultures from the past centuries. In the first period of the Ottoman period, the summer palaces were found to be used as a calm area for resting because of the green area, but since the beginning of the 20th century it has become an industrial region with the increase of industrial functions. In the Republican era, the creation of the slaughter here has given the region a different identity.

In this study, the functional and social changes of the Sütlüce neighborhood on the historical scene are discussed. Urban transformation studies, which have been historically approached to the region in the study and lived in the region in recent times under the current conditions, have been examined within the framework of the European Urban Charter principles.

The main aim of the European Urban Conditions is the ideal city concept. With the adoption of the conditions, urban and urban problems have begun to be approached within the framework of human rights.

Urban transformation is one of the basic reasons for the need to create livable cities. Today, in order to be able to create livable cities, economic, social, cultural and living standards need to rise above a certain level.

The positive and negative aspects of the urban transformation projects in Sütlüce are addressed within the context of European Urban Conditions.

Keywords: Urban transformation, European Urban Charter, Golden Horn, Sütlüce

1.GİRİŞ

Dünyada ve Türkiye'de kentler gerek, ekonomik sebepler, aşırı nüfus artışı, sosyal imkânlarda yetersizlik gibi nedenlerle gerekse, doğal afetler ve savaş gibi olağanüstü nedenlerden dolayı dönüşüm, yenileme, iyileştirme ve yeniden yerleştirmeye yönelik projelendirmelere ihtiyaç duymaktadır. Mevcut planın dışında kalan veya cazibesini yitirmiş alanlar kentsel dönüşüme ihtiyaç duymaktadır. Kentsel dönüşümün ülkemizde birçok örneği mevcuttur. Bu örnekler uygulama biçimleri ve amaçları bakımından farklılık göstermektedir. Kentte ki sorunlu alanların yenilenerek, yeni alanlar olarak kente kazandırılması, sadece mekansal bir yenileme değil aynı zamanda sosyal ve kültürel gelişimin sağlanması içinde önem arz etmektedir. Mekânlar tasarlanırken içinde yaşayacak bireylerin nasıl etkileneceği inceliklerle düşünülmelidir.

Ölçüsüz büyüme gösteren ve nüfusu her geçen gün giderek artan İstanbul, park ve meydan gibi açık alanlardan yoksunlaşmaktadır. Bu eksiklikler nedeni ile kentsel mekânlarda yaşayan bireylerin sosyal hareket alanları azalmaktadır. Yaşanılan mekânı algılama sonucu birey ve yaşadığı çevre arasında ki etkileşim, bireylerin iç dünyasına ve sosyal hayatına da olumlu veya olumsuz yansımalar göstermektedir.

Kentsel dönüşüm ve yenileme alanlarında uygulanacak projelerin sonucunda oluşacak yeni alanların, yeni altyapının ve ulaşımın, günümüzde ki ihtiyaç ve beklentilere uygun olması gerekmektedir. Bunun için kamu, sivil toplum örgütleri ve yatırımcılar iş birliği içinde olmalıdır.

Yaşanılabilir kentler ekonomik, kültürel, altyapı, sağlık, dinlenme, kendini geliştirme.. vb. alanlarda belirli bir düzeyin üstüne çıkmış, güvenilir ve rahat yaşam alanlarının oluşmasıyla ortaya çıkmaktadır.

17-19 Mayıs 1992'de Avrupa Konseyi tarafından Avrupa Kentsel Şartı'nın kabul edilmesiyle birlikte kent ve kentin sorunlarına insan hakları çerçevesinde

yaklaşılmaya başlanmıştır. Avrupa Kentsel Şartı bünyesinde asıl oluşturulmak istenen kent, ideal kent kavramıdır.

Yapılan bu çalışmada İstanbul Sötlüce Mahallesiinde ki dönüşüm projelerinin Avrupa Kentsel Şartı-1 ve 2'ye uygunluğu hakkında araştırma yapılmıştır. Avrupa Kentsel Şartı hakkında bilgiler verilmiş ve bölgede yapılan projelerden örnekler sunulmuştur.

1.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Yapılan bu çalışmada amaç, önce Avrupa Kentsel Şartları'nın ve kentsel dönüşüm kavramlarının araştırılması, daha sonra ise Sötlüce mahallesinde yapılan kentsel dönüşüm çalışmalarıyla şartların uyumluluğunun ele alınmasıdır. Yapılan projelerin sonuçlarının bölgeye olan getirileri incelenerek Sötlüce'de devam eden kentsel dönüşüm çalışmaları ile ilgili ayrıntılı bilgi edinilmesidir. Sötlüce'de kentsel dönüşüm projelerinin detayları ve halkın gözünden yapılan çalışmalara olan bakışın araştırılması yapılmıştır.

Yapılan bu çalışmanın önemi ise, farklı bölgelerde devam eden kentsel dönüşüm projelerine örnek teşkil etmesini sağlamaktır.

1.2. Çalışmanın Kapsamı ve Yöntemi

Yapılan çalışma Avrupa Konseyi'nin Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından oluşturulmuş olan Avrupa Kentsel Şartları ilkeleri ve kentli hakları bağlamında ele alınmıştır. Bildirge 20 ana başlıktan oluşan Avrupa Kentli Hakları ve 13 alt başlıkta toplanmış olan şart ilkelerini kapsamaktadır.

Yapılan çalışmada Sötlüce-Örnektepe büyük dönüşüm projesi 24.09.2012 tarihli 2012/3786 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun uyarınca 'riskli bölge' olarak ilan edilmiştir.

6306 sayılı Kanun çerçevesinde gerçekleşecek olan kentsel dönüşüm projelerinde planlamaya bütüncül olarak bakıldığında ekonomik, sosyal, fiziksel, çevresel ve alt yapısal hususları incelemek ve ne ölçüde hayata geçirildiğini tespit edebilmek amacıyla, çalışmaların uygulama alanı olarak seçilen İstanbul Sötlüce mahallesinde bulunan büyük dönüşüm projesi seçilmiştir.

Bu bağlamda Sütölçe sakinleriyle yapılan birebir görüşmeler, medyada çıkan haberlerle desteklenen araştırma çalışmasıyla beraber, mahallede gözlemler yapılmış, daha sonrasında ise kaynaklardan edinilen bilgiler ile veriler bir araya toplanarak çalışmaya aktarılmıştır.

Bu çerçevede çalışma üç ana bölüm altında irdelenmiştir:

İlk bölümde Avrupa Kentsel Şartı ve kentsel dönüşüm kavramı ana başlığı altında, Avrupa Kentsel Şartı kavramı ve kentsel dönüşüm kavramları incelenmiştir. Kent hakkı kavramı, gelişim süreci, Avrupa Kentsel Şartı 1 ve 2 kavramları, Avrupa Kentsel Şartı ilkeleri araştırılmıştır. Sonrasında kentsel dönüşüm kavramı başlığı altında kentsel dönüşümün tanımı, amacı ve uygulama yöntemleri hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci ana bölümde Haliç bölgesi Sütölçe mahallesi ana başlığı altında Haliç hakkında genel bilgi verilmiştir. Burada Haliç'in tarihsel gelişimi, zaman içerisindeki değişimi incelenmiştir. Sonrasında çalışmanın yapılacağı bölge olan Sütölçe'de alan çalışması başlığı altında Sütölçe'nin konumu, gelişimi, bölgede yapılan dönüşüm çalışmaları ve örnek projeler detaylı şekilde incelenerek bilgiler verilmiştir.

Üçüncü ana bölümde Avrupa Kentsel Şartı ve Sütölçe örneği ana başlığı altında bölgenin ve bölgede yapılan çalışmaların Avrupa Kentsel Şartı 1 ve 2 bağlamında uyumluluğu araştırılmıştır. Bölgede yapılan çalışmalar incelenmiş, yerinde bilgiler alınarak Sütölçe'deki uyumluluğu hakkında bilgiler verilmiştir.

2.AVRUPA KENTSEL ŞARTI ve KENTSEL DÖNÜŞÜM KAVRAMI

2.1. Avrupa Kentsel Şartı Kavramı

1980’li yıllara kadar kentli hakların uluslararası düzlemde ele alınması süreci olsa da, bu haklar uluslararası bir metin olarak, yalnızca Avrupa Kentsel Şartı’nda yer almışlardır. Avrupa Kentsel Şartı, 18 Mart 1992 tarihli 27’inci oturumunda kabul görmüştür. Türkiye henüz anlaşmayı imzalamamıştır (URL-1).

1980-1982’de Avrupa Kentsel Şartı Avrupa Konseyi’nce düzenlenen ve “Yerleşmelerde Daha İyi Yaşam” sloganını benimseyen “Kentsel Rönesans İçin Avrupa Kampanyası” kapsamında geliştirilmiş kentsel politikaların bir ürünü olmaktadır. Halk ve yerel yönetimlere yönelik söz konusu kampanya Avrupa’yı kapsamaktadır (Pektaş ve Akın, 2010).

Avrupa Konseyi’nin temel hak ve özgürlüklerin korunması çağrılarına paralel olarak şart, Avrupa’da hemen her ülkeye uygulanabilecek bir dizi yol gösterici evrensel ilke tanımlar (Pektaş ve Akın, 2010).

2.1.1. Kent Hakkı Kavramı

Kentlilerin isteklerinin yerine getirilmesi ve ülke içinde muhtaçlığın yok edilmesi, sosyal hakların temel amacıdır. Sosyal haklar, ekonomik ve sosyal dengesizlikleri azaltmaya yönelik haklardır da diyebiliriz (Turan, 1996).

Şehirlerde yaşayan yoksul ve muhtaç halkın, daha insancıl bir yaşama sahip olmaları adına, devletin çeşitli düzenlemeler yapması ve önlemler alması gerekmektedir. Bu bağlamda kişilerin sosyal haklarının korunması sağlanmalıdır (Kaboğlu, 2002).

Sosyal haklar, devlet himayesi dışında halkın kendi iradeleri ile yararlanamayacakları haklar olduğu bilinmektedir. Belirleyici nitelik olarak sosyal haklarda toplumdan-bireye doğru bir yönde olmalıdır (Akıllıoğlu, 1995).

Onur içinde yaşama hakkını ifadelendirirken sosyal haklar; özünde, temel hak ve özgürlükleri toplumsallaştırmıştır (Kaboğlu, 2002). Aynı zamanda konut hakkı da bu bağlamda gündeme gelmektedir.

Henry Lefebvre'nin kavramsallaştırdığı ve Lefebvre'den sonra en güçlü savunucu David Harvey'in sıkça kullandığı radikal, toplumsal bir değişim talebi de kent hakkıdır (Adanalı, 2011).

Paris öğrenci ayaklanmaları sırasında 1968 yılında Lefebvre'nin “daha adil bir kentsel düzen nasıl olur” sorusuna cevap ararken kullandığı kavram, kent hakkıdır. Lefebvre, kapitalist mekânın üretimini, kullanım değerinden çok farklılaşma değerinin belirlediğini, kentin sermaye sahibi olmayan, sınıflarının ise kentte söz hakkını kaybettiğinden bahsetmektedir (Lefebvre, 2011).

Bireyin hem tek başına hem de toplu olarak istemde bulunabilecekleri hakların içinde olan kent hakkı, kentleşmenin artmasıyla beraber daha çok gündeme gelmiştir. Kent hakkı, her ülke ve/ya da her kentte kendine özgü koşullar içinde gerçekleşen ekonomik ve toplumsal sonuçları olan bir kavramdır (Şen, 2014).

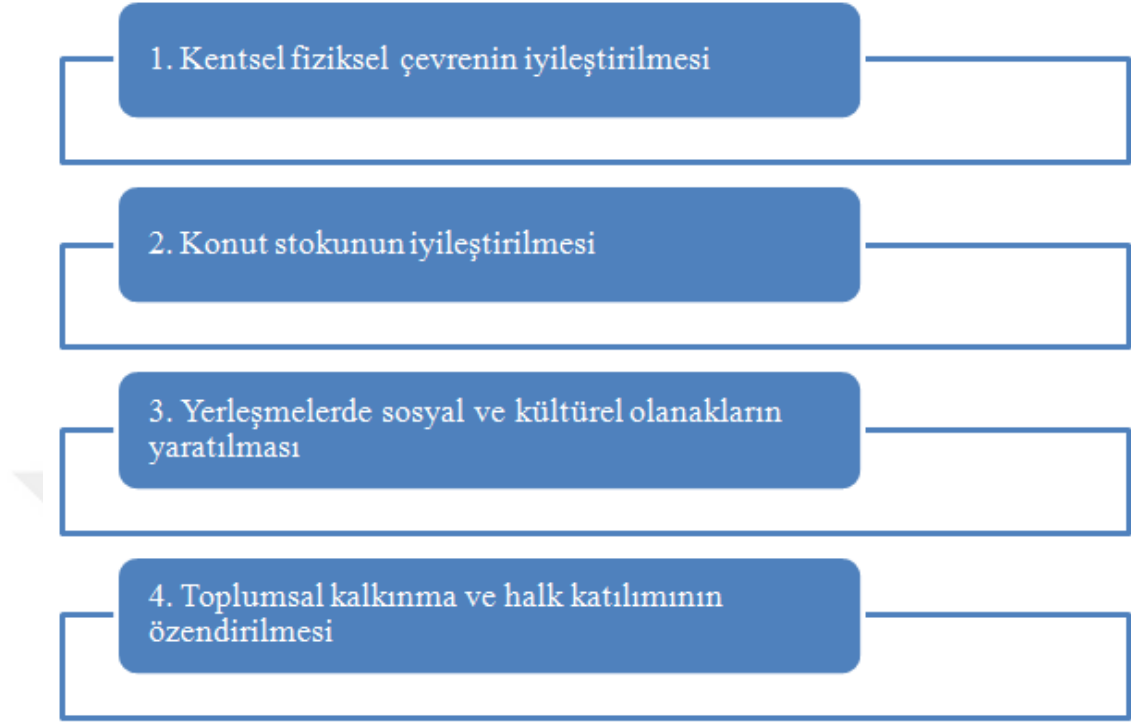
Genel olarak insan haklarından bağımsız bir biçimde, belli bir şehir içerisinde ikamet eden insan popülasyonuna tanınan kent hakkının özelliği, insan hakları hukukunun taşıması gereken unsurların tamamını bünyesinde barındırmasıdır. Herkesin çeşitli yönlerden gelişmiş, güvenli, insan haklarına saygı duyulan, kendini ekonomik açıdan özgür hissedebildiği, çevresel yönü korunmuş, girişim ve teşebbüslere elverişli, gereksinim duyulması muhtemel her ürün ve hizmete erişimin rahat olduğu bir kentte yaşama hakkı ve talebi bulunabilmektedir (Balkır, 2010).

Özerk ve mali bağımsızlığı olan yerel yönetimlere halkın doğrudan katılımının sağlanması kentsel gelişmenin temelidir. İnsanların şehir yönetimine katılması ile birlikte, yaşadıkları şehre uyumları ve aidiyet hisleri kuvvetlenir. Bireyler içinde oldukları süre zarflarına daha fazla sahip çıkarlar. Kentlilerin hakları bu noktada da fazlaca önemlidir (Şentürk, 2008).

2.1.2. Kentsel Hakların Gelişimi

Avrupa Konseyi'nin kentsel politikalar oluşturma çabalarından yola çıkılarak Avrupa Kentsel Şartı oluşturulmuştur. Konseyce düzenlenen “Kentsel Rönesans için

Avrupa Kampanyası” kapsamında bu politikalar geliştirilmiştir. Kampanyada 4 konu yer almaktadır (Şen, 2014).

Şekil 2.1. Avrupa Kampanyası Hakları (Şen, 2014)

Kentsel çevrenin yaşanılabilir hale getirilmesine yönelik olarak Avrupa Kentsel Şartı'nın öncesinde 1832'den itibaren girişimlerde bulunulmuştur. Sağlık koşullarının iyileştirilmesine dair İngiltere'de kanun bu yönde atılan ilk adım olarak kabul görmektedir. Kent estetiğini öne çıkaran “Güzel Kent” akımı 1890'lı yıllardan sonraki dönemde ortaya çıkmıştır (Keleş, 2007).

1928 yılında bu çalışmaların en başında, 24 mimarın imzası ile Milletlerarası Modern Mimari Kongresinin (Congrès international d'architecture moderne-CIAM) kuruluşu gelmiştir. Hedefleri; Modernist kentler ve binaların belirlenmesi ve teşvik edilmesi olan kongrede yaklaşık otuz yıl kentsel yaşam ve aidiyet sorunu üzerine çalışmalar yapılmıştır. Şehirlerin o dönemden sonraki biçimlenmelerinde Avrupa Kentsel Şartı'nın ortaya çıkmasının ilk adımı olarak sayılabilecek olan bu grup tarafından üretilen belgeler ve vardıkları sonuçların büyük etkileri olmuştur. 1933 yılında Atina'da yapılan kongre sonucunda tespit edilen şehircilik anlayışları ilkeleri, 1941'de Atina Anlaşmasında (the Athens Charter, Chartre d'Athens) toplu hale gelmiştir (Le Corbusier, 2009).

Le Corbusier'in kaleme aldığı Atina Anlaşması'nın ilk bölümünde coğrafyanın, topografyanın dayattıklarını hatırlatmış, keyfi idari bölünmelerin aslında şehirleri ne denli sıkıştırabildiğini belirtmiştir. Kentlerde yüksekliğin öne çıkarılmasının, bu sayede yeşil alanların oluşmasına olanak verilmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur (Duru, 2001).

Atina ve CIAM anlaşmasına göre, şehircilik ve konut tasarımı alanında psikolojik ve sosyolojik verilerden yola çıkılarak, insanların kullanımını adına kentler ve yaşam alanları yapmayı amaçlayan bir insancıl görüşün, bir daha değişmeyecek bir şekilde yerleşmesine sebebiyet verilmiştir (Le Corbusier, 2009).

Atina Şartı'nın imzalanmasının ardından yaşanılabilir kentler ile alakalı çalışmalar sona ermemiştir. Avrupa Birliği genişleme süre zarfında, süre zarfının başarısı için, 1982-1986 yılları arasında Avrupa'yı kapsayan; halk ve yerel yönetimlere dair "yerleşmelerde daha iyi yaşam" sloganı ile devam eden kampanya kentsel gelişmenin nicelikten çok nitelik yönleri ile ilgilendiğini açıkça belirtmiştir. Daha sonrasında yapılan çalışmalar; Avrupa Konseyi'nde kentsel politikalar ile ilgili ayrı bir program olarak devam etmiştir. 1986 yılında program; "yerinden yönetim" mantığının desteklenmesinden hareketle, AYBİK'e transfer olmuştur (Avrupa Kentsel Şartı, 1992).

Yalnızca politikacıların değil, uzmanların ve halkın katılımıyla, görgü ve bilgi alışverişini geliştiren çabalar, Konferansın yerel demokrasi, yerinden yönetim ve katılımcılık konusundaki diğer çalışmaları ile birlikte şarta gerekli temel verileri de sağlamış bulunmaktadır. Yerel düzeyde iyi bir kent yönetimi için gerekli bir dizi ilkeyi bir metinde bir araya getiren Şart'ın amacı Şekil 2.2'de yer almaktadır (Şen, 2014).

Yerel yönetimler adına kent yönetimi el kitabı oluşturmak

Gelecekteki olası kentli hakları kongresi için temel ilkeleri oluşturmak

Şartın ilkelerini yerine getiren kentler için verilecek uluslararası ödüllere temel oluşturmak

Fiziksel çevre ve yasaları ile ilgili yaptırımlar için Avrupa Konseyinin bu konulara katılımına bir vize oluşturmak

Avrupa Konseyinin ve özellikle daimi konferansın kent sorunlarına dair tüm çalışma sonuçlarının bir çözümlemesini yapmaktır

Şekil 2.2. Avrupa Kentsel Şartın Amaçları (Şen, 2014)

Kenti, Avrupa Kentsel Şartı; “toplum hayatının temel çekirdeği ve karakterini oluşturan tarihi ve yasal bir oluşum” iken, günümüzde “ortak çıkarları olan insan topluluklarının bir araya geldiği, özerk idari birimler ve düzenli yapılaşmış, kamu hizmetleri sunan ve kendi kendini yönetebilen yaşam merkezleri”ne dönüşmüş olarak tanımlamaktadır (Şentürk, 2008).

Takvimler 1992’yi gösterdiğinde kabul edilen Avrupa Kentsel Şartı’nın ardından Avrupa Konseyi tarafından 27-29 Mayıs 2008’de Strazburg’da bir oturum yapılmıştır. Genel oturumda on beş senelik sürede yaşanan değişikliklerin, zorlu yerel ve global problemler ve kentsel gelişimler de dikkate alınarak, şartın ilk halindeki bazı ilkeleri yeniden tanımlanmaya, bunları tamamlamaya ve güncellemeye karar verilmiştir. Düzenlenen kongrede, Avrupa Kentsel Şartı – 2’nin hedefinin, “kentsel yaşama yeni bir yaklaşım sunmak” olduğu belirtilmiştir (Şen, 2014).

2.1.3. Avrupa Kentsel Şartı-1

2.1.3.1. Avrupa Kentsel Şartı-1 Tanımı

Avrupa Konseyi’nin 27. Oturumunda 17–19 Mart 1992 tarihinde kabul edilen Avrupa Kentsel Şartı (Karar No: 234 ve Eki), Avrupa’da 1980–1982 döneminde

yayılan “Kentsel Rönesans”ın geliştirdiği önemli kentsel politikalara işaret etmektedir (Tekeli, 2009).

İnsan hakları ile ilgili olarak Avrupa konseyi tarafından yapılan çağrılara koşut olarak kampanya, “yerleşmelerde daha iyi yaşam” sloganı ile kentsel gelişmenin nicel bir kavram olmaktan çıkıp niteliksel yönleri ile ilgilendiğini göstermiştir. Program, yerinden yönetim düşüncesinin giderek daha yaygın hâle gelmesine bağlı olarak 1986 yılında, Avrupa Yerel Ve Bölgesel İdareler Sürekli Konferansına yönlendirilmiştir. Daha önce bahsedildiği gibi, 1992 senesinin mart ayında düzenlenmiş olan Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Konferansı’nda kabul edilen Avrupa Kentsel Şartı, daha önce düzenlenen şartlardan farklı olarak devlet yönetimden sıyrılarak yerel yönetimlerin imzasına açık hâle gelmiştir. İçerisinde bulunduğumuz yıllarda ülkemizde söz konusu anlaşmayı imzalayan bir belediye bulunmamakla birlikte, diğer Avrupa Birliği sözleşmelerine benzer olarak Avrupa Birliği’ne tam üyelik müzakereleri süresince Avrupa Kentsel Şartı’nı onaylanması talep edilmektedir (Öz, 2009).

Düzenlenen şartnamenin içerisinde yer alan maddeler toplumun bir parçası olan bireylerin tümünü kapsamak da olup, bu bağlamda engelli bireyler de ilgili şartnamenin bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna bağlı olarak, Avrupa Kentli Hakları engelli bireylerin güvenli, sağlıklı, kaliteli bir mimariye ve fiziksel özelliklere sahip olan bir kentte yaşamalarını sağlamayı hedefleyerek çalışma, dolaşım, sağlık, spor ve dinlenme, kültür gibi temel haklardan yararlanmalarını ve bu fonksiyonların birbirleri ile ilişkili olarak çözümlenmesini amaç edinmektedir. Bahsi geçen şartnamenin içerisinde yer alan şart ilkeleri ise kent bünyesinde yaşayan bireylerin haklarına sahip olunması için vazgeçilmesi mümkün olmayan koşullara, başka bir ifade ile ideal olarak tanımlanan kent ortamını yaratabilmek adına yapılması gereken hususlara atıfta bulunmaktadır. Engelli bireylerin kentsel alan ve yapılara ulaşım imkânları üzerinde durulan bu çalışmada Avrupa Kentsel şartı ve şart İlkeleri’nin engelli bireylere yönelik yapılan uygulamaları etkilediği ve belirlediği düşünülen haklar ve ilkeler üzerinde durulmuştur (Özservet, 2014).

Avrupa Kentsel Şartı, 20 bildirme ve 13 ilkedен oluşmaktadır.

2.1.3.2. Avrupa Kentsel Şartı-1 İlkeleri

Avrupa Kentsel Şartı bağlamında kentli hakları 13 alt başlık altında düzenlemeye tabi tutulmuştur. Bahsi geçen başlıkların içeriklerini özetleyecek olursak (URL-2):

- Ulaşım ve dolaşıma dair olarak kişisel otomobil kullanımının minimuma indirilmesi ve farklı alternatif ulaşım araçlarının yaygınlaştırılması,
- Doğa ve çevreye dair olarak doğal çevreyi ve enerji kaynaklarının verimli ve akılcı bir şekilde kullanılması, kirliliğe karşı politikalar geliştirmesi,
- Kentlerin mekânsal yapılarına dair olarak kentlerde açık alan ve kamusal alan artırılması ve kentsel gelişmenin önemli bir parçası haline gelmesi, bunun yanı sıra mimari de özgünlüğün ve imardaki kalitenin önemi,
- Konuta dair mahremiyetin önemi, güvenli ve sağlam konut edinebilme hakkı, seçene, çeşitlilik ve erişilebilir, alım gücü olanlara destek sağlanması, eskiyen konut deposunun yenilenmesinde destek,
- Kentlerdeki özürü ve sosyo-ekonomik bakımdan engelliler adına erişilebilirliğin sağlanması, politikalar geliştirilmesi, himayeci değil bütünleştirici politikalar geliştirilerek, onlara göre ev ve işyeri tasarımı,
- Boş zamanları ve spor zamanlarını sağlıklı ve güvenli bir biçimde, kişisel ilgi alakaları doğrultusunda yapabilmelerine olanak sağlayan kentsel bölgeler,
- Tüm kent sakinlerinin kültürel faaliyetlerden yararlanma hakkı, farklı halkların birbiri ile kültürel alışveriş içerisine girmesi, bütün toplumsal kesimlerin dayanışması ve çoğulculuğun yenilikçi denemelerine açık olması,
- Ayrımcılığın engellenmesi, göçmenlerin yaşama katılımları, yerel yönetimlerin eşit iş olanakları sağlaması ve göçmenlerin kültürel kaynaşması,
- Tüm şehirlilere daha iyi sağlık koşullarını sağlaması, uluslararası seviyede ortak kentsel sağlık programlarının yürütülmesi,
- Hakkı temsilcilerin özgürce seçilebilmesi, katılımcılık esaslı yönetim, yerel politik kararlarını, kentsel ve bölgesel planlara dayandırılması, planların ise kent karakteri ve özelliklerine dayandırılması,
- Yerel, sosyal ve iktisadi kalkınma, iktisat kavramının bölge ve yakın çevresi ile entegre edilmesi, kamu özel sektör iş birliği,
- Yerel seviyede iyi bir kent yönetimi ve yaşam kalite standardının amacı: Yerel yönetimler için kent yönetimi el kitabı oluşturmak ve gelecekteki olası kentli

hakları kongresi için temel ilkeleri oluşturmak; şartın ilkelerini yerine getiren kentler adına verilecek uluslararası ödüllere temel oluşturmaktır.

- Fiziksel çevre ve yasaları ile ilgili yaptırımlar için Avrupa Konseyi'nin bu konulara dair katılımına bir vize oluşturmak aynı zamanda Avrupa Konseyi'nin ve özellikle süre gelen konferansın kent sorunlarına dair tüm çalışma sonuçlarının bir çözümlemesini yapmaktadır.

Avrupa'da yer alan ülkelere uygulanabilecek uluslararası kabul görmüş ilkeler bu şartta tanımlanmaktadır. İş birliği ve dayanışma, şartname tarafından önemle benimsenen temel 2 ilke olma özelliği taşımaktadır. Kentsel Şart Şekil 2.3'de yer almaktadır (Aktaş, 2014).

Her tür kirlilikten, şiddetten, bozuk ve çarpık kent çevrelerinden arınma hakkı,

Yaşadığı kent çevresini demokratik şartlarda kontrol edebilme hakkı,

İnsanca konut edinme, sağlık, kültür hizmetlerinden yararlanma, dolaşım özgürlüğü gibi temel kentli haklarının olduğu inancını esas kabul etmektedir.

Şekil 2.3. Uluslararası Kabul Görmüş İlkeler (Aktaş, 2014)

Kentsel Şart'a göre Avrupa yerleşimlerinde yaşayan kentliler Tablo 2.1'deki haklara sahiptir.

Tablo 2.1. Avrupa Kentsel Şartı İle Tanımlanan Haklar(Avrupa Kentsel Şartı, 1992)

1	Güvenlik	Olabilirdiğince suç, şiddet ve yasa dışı olaylardan arındırılmış güvenli bir kent.
2	Kirletilmemiş sağlıklı çevre	Hava, gürültü, su ve toprak kirliliği olmayan, doğası ve doğal kaynakları korunan bir çevre,
3	İstihdam	Yeterli istihdam olanaklarının yaratılarak, ekonomik kalkınmadan pay alabilme şansının ve kişisel ekonomik özgürlüklerin sağlanması.
4	Konut	Gizlilik ve dokunulmazlığının garanti edildiği, sağlıklı, satın alınabilir, yeterli konut stokunun sağlanması
5	Dolaşım	Toplu ulaşım, özel arabalar, yayalar ve bisikletliler gibi tüm yol kullanıcıları arasında, birbirinin hareket kabiliyetini ve dolaşım özgürlüğünü kısıtlamayan uyumlu düzenin sağlanması,
6	Sağlık	Beden ve ruh sağlığının korunmasına yardımcı çevrenin ve koşulların sağlanması,
7	Spor ve dinlenme	Yaş, yetenek ve gelir durumu ne olursa olsun her birey için spor ve boş vakitlerini değerlendirebileceği olanakların sağlanması,
8	Kültür	Değişik kültürel ve yaratıcı faaliyetlere erişim ve katılım.
9	Kültürler arası kaynaşma	Geçmişten günümüze farklı kültürel ve etnik yapıları Barındıran toplulukların barış içinde yaşamalarının sağlanması.
10	Kaliteli mimari ve fiziksel çevre	Tarihi yapı mirasının duyarlı biçimde restorasyonu ve nitelikli çağdaş mimarinin uygulanmasıyla uyumlu ve güzel fiziksel
11	İşlevlerin uyumu	Yaşama, çalışma, seyahat işlevleri ve sosyal aktivitelerin Olabilirdiğince birbiriyle ilintili olmasının sağlanması,
12	Katılım	Çoğulcu demokrasilerde; kurum ve kuruluşlar arasındaki dayanışmanın esas olduğu kent yönetimlerinde gereksiz
13	Ekonomik kalkınma:	Yerel yönetimlerin doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik Kalkınmaya katkı konusunda sorumluluk sahibi olması
14	Sürdürülebilir kalkınma	Yerel yönetimlerce ekonomik kalkınma ile çevre korunması ilkeleri arasında uzlaşmanın sağlanması
15	Mal ve hizmetler	Erişilebilir, kapsamlı, kaliteli mal ve hizmet sunumunun yerel yönetimler, özel sektör ya da her ikisinin ortaklığıyla
16	Doğal zenginlikler ve	Yerel doğal kaynak ve değerlerin; yerel yönetimlerce, akılcı, dikkatli, verimli ve adil biçimde yaşayanların yararı gözetilerek
17	Kişisel bütünlük	Bireyin sosyal, kültürel, ahlaki ve ruhsal gelişimine, kişisel refahına yönelik kentsel koşulların oluşturulması,
18	Belediyeler arası işbirliği	Kişilerin kentle ya da uluslararası ilişkilerine doğrudan Katılma konusunda özgür olmaları ve özendirilmeleri,
19	Finansal yapı ve mekanizmalar	Bu deklarasyonda tanımlanan hakların sağlanması için gerekli mali kaynakları bulma konusunda yerel yönetimlerin yetkili
20	Eşitlik	Yerel yönetimlerin; tüm bu hakları bütün bireylere cinsiyet, yaş, köken, inanç, sosyal, ekonomik ve politik ayırım gözetmeden,

2.1.4. Avrupa Kentsel Şartı-2

27 – 29 Mayıs 2008 tarihlerinde Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, tarafından toplanan Avrupa Konseyi, “Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto” adı altında beş ana başlık ve seksen beş ilkeden oluşan Avrupa Kentsel Şartı-2’de: Avrupa kent “müktesabati” (acquis) ve yeni bir kentlilik olasılığı (Erim, 2008):

- Kent yaşamında hayatını sürdüren bireyler olarak kent ve kasaba halkları
- Sürdürülebilir kentler ve kasabalar
- Uyumlu kentler ve kasabalar
- Bilgi ve teknoloji temelli kentler ve kasabalar

Kısaca özetlemek gerekirse Avrupa Kentsel Şartı – 2, kent ve kasabaların yeni dönemde daha etkin hâle geldiklerini, gelişen teknolojiye, ekolojik, ekonomik ve sosyal koşullara uyum sağlama çabalarının odağı olduğunu ifade etmektedir. Söz konusu etkinlik ile birlikte kent bünyesinde farklı sorun ve avantajlar ortaya çıktığı da şartname içerisinde yer almaktadır. “Kent kentlilere aittir” ifadesi ile şart ile beraber kent haklarını bir kez belirten ve odak noktası hâlinde getiren bir bakış açısı vurgulanmakta olup, bunun yanı sıra şart ile birlikte tarihî değerlere sahip çıkan, kültürel ve tarihi mirasları korumaya yönelik geçerli politikalar üzerinde daha çok durulması gerekliliğini ifade eden, katılımcı bir yönetim, yaratıcı ve yenilikçi, bilgi temelli ekonomi, bölgesel çapta ve evrensel çapta ekolojik döngüye saygılı, sürdürülebilir kentler talep edilmektedir (Aktaş, 2014).

Kentlilerin bilgilendirilmesi ve kamuyu ilgilendiren konularda katılımcı olması, bölgesel temsilciler ve yöneticiler için etik kamu yaşamının benimsemesi gerekliliği açıkça belirtilmektedir. Yönetimde katılım alternatif mekanizmalarının kurulması, seçimlere demokratik katılımın arttırılması, göçmenlere de seçme seçilme hakkı tanınması ve kentlerin yüksek demokratik sistemler haline getirilmesi önerilir (Melikoğlu Eke ve Yalçın, 2013).

Şart, yerel ölçekte amaçlanan çevresel, iktisadi ve sosyal boyutlar arasındaki tarihî uzlaşmanın, eğitim, sağlık, kültür ve konut sektörlerinde daha kaliteli bir hale getirilerek daha ulaşılabilir hizmetler sunulmasını hedeflenmektedir, aynı zamanda Avrupa için hedeflenen uyumlu, dışlayıcı olmayan, farklılaşmış ve iddialı bir yaşam standardına ulaştırılması da hedeflenmektedir. Konut hakkı ilkesine bağlılığın devam ettiği, her kesime hitap eden farklılaşmış konut arzını ve çeşitliliğini savunmakta,

ancak bütün içinde kaynaşan soylulaştırma gibi ayrıştırıcı konut politikalarına karşı çıkmaktadır (Aktaş, 2014).

Avrupa Kentsel Şart-2'de; "Yenilikçiliğe ve bilgiye, eğitimden yararlanabilmeye, araştırmaya ve daha genel olarak da bu yeni iktisadın üzerinde yeşereceği verimli ortamı sağlayacak olan kültürel ve sanatsal faaliyetlere öncelik veren akıllı" mekânlar yaratacak ve e-yönetişimi genel kullanıma sokma arzusunda olan dijital kentler ve kasabalar kurmak isteği gösterilmektedir, aynı zamanda kentsel peyzajın önemsenmesi ile birlikte kentlerde durağanlıktan uzaklaştırmak bir bellek kazandırmak amacı benimsenmektedir" (Melikoğlu Eke ve Yalçın, 2013).

Kısaca Avrupa Kentsel Şartı 2'yi değerlendirecek olursak; bu çalışmada kentsel yaşam kalitesi başlığı altında kentli haklarının bu kadar uzun bir şekilde tanımlanmasındaki amaç, kentsel yaşam kalitesinin özünde yatan koşulun bu hakların doğru bir şekilde uygulamaya koyulmasıdır. Kimi kuramsal araştırmalarda kentsel yaşam kalitesi ile aynı anlamı taşıyan, kimi yazınlarda kentsel yaşam kalitesinin önemli bir bileşeni olarak karşımıza çıkan 'yaşanabilirlik' kavramının daha somut ölçütlere sahip olması ve bu ölçütlerin hayata geçirilmesinde ise kentli haklarının büyük bir önem taşımasıdır. Ulusal Eylem Planı ve Türkiye Ulusal Rapor'unda ise yaşanabilirlik; toplumların yerleşmelerde gerçekleştirmesi gereken başarı ölçütleri ile açıklanmıştır. Bu ölçütler insan haklarının yaşama geçirilmesi özelliği taşımaktadır (Melikoğlu Eke ve Yalçın, 2013).

Bir söyleşide Tekeli (2009) bu durumu şu şekilde açıklamaktadır: *"..yaşanabilirlik, yaşam kalitesine referans yapıyor, yaşam kalitesinin geliştirilmesi ile alakalı bir kavram. Yaşanabilirlik, insan haklarının mekâna geçiştir."*

2.2. Kentsel Dönüşüm Kavramı

2.2.1. Kentsel Dönüşüm Kavramı Tanımı

Son dönemlerde hem dünya bünyesinde hem de ülkemiz gündemine hızlı bir giriş yapan, günlük hayatta sıklıkla kullandığımız bir kavram hâline gelen kentsel dönüşüm kavramı ile ilgili olarak farklı tanımlar yapılmış olup, mesleki ve akademik bünyede farklı tanımlara sahip olduğu kadar, günlük hayatta da kendine özgü bir yer edinmişti. Söz konusu kavram, zamana bağlı olarak değişiklik gösteren ve gelişen

yasal ve yönetsel süreçleri ortaya çıkmasıyla beraber ülkemizde özellikle 2012 yılının ardından dinamik bir yapı kazanmıştır (Tüfekçi, 2017).

Kentsel dönüşümü daha kapsamlı bir tanımlama ile Akkar (2006), çeşitli nedenlere bağlı olarak kullanılabilirliğini kaybeden kent içi mekânlarının ekonomik, toplumsal, fiziksel ve çevresel şart ve yönlerini kapsamlı ve bütüne yönelik bakış açıları ile iyileştirmeye odaklı strateji ve eylemlerin tamamı biçiminde özet geçmiştir (Es, 2012).

Kentsel dönüşüm kavramı belli bir bölgeye yapılan fiziksel müdahalelerin ötesinde bir kavram olma özelliğine sahiptir. Söz konusu kavramı fiziksel müdahaleler ile sınırlandırmak kavramın kentlerin karşılaştığı fiziksel, sosyal ve çevresel problemleri çözüme ulaştırmaya odaklanan bakış açısı ile örtüşmemektedir. Kentsel dönüşüm, değişen kentsel bir sahanın karşı karşıya kaldığı fiziksel ve sosyo-ekonomik problemleri ayrıntılı bir biçimde ele alan ve söz konusu problemlere kalıcı çözümler getirmeye odaklanan bir eylemdir. Söz konusu eylem, kentlerin, özelden ele almak gerekirse dönüşümü planlanan kentsel bölgelerin, fiziksel, iktisadi ve sosyal refahının kuvvetlendirilmesini amaçlayarak oluşturulacaktır (Frieesecke, 2007).

Akademik dünya bakış açısı ile incelendiğinde kentsel dönüşüm kavramı ile birlikte kullanılan kentsel yenileme kavramı karşımıza çıkmakta olup, iki kavramın genellikle bir arada incelendiği görülmektedir. Kentsel yenileme kavramını Atalık ve diğerleri (1985), “zamana bağlı olarak eskijen ve yıpranan kent dokularının içinde bulunan dönemin sosyal ve ekonomik koşullarına uygun olarak düzenlenmesi veya yenilenmesini sağlayan süreç” olarak tanımlamakta olup; Hasol (1998)’ a göre ise söz konusu kavram “hali hazırda var olan kentleri ve merkezleri düzeltmek ve içinde bulunan dönemin gereksinimleri ile örtüştürmek maksadı ile yeniden planlama” olarak tanımlamaktadır (Akt. Tüfekçi, 2017).

2.2.2. Kentsel Dönüşüm Kavramı Amacı

Uygulama alanı ve doğası gereği dönüşüm, söz konusu bölgenin yapısına ve bu bölgede ikamet eden insanların fiziksel, sosyal, ekonomik geleceği üzerine ve bu durumun bir getirisi olarak da şehrin tüm gelenekleri üzerinde farklı şekillerde etkili olmaktadır.

Temelde, 5 temel amaç çerçevesinde çeşitli hizmetler sunmak maksadıyla ortaya çıkan kentsel dönüşüm kavramının söz konusu amaçları maddeler hâlinde verilmiştir (Kılıç, 2014):

- Toplum çerçevesinde meydana gelen sorunların ve karşı karşıya kalınan bozulmanın altında yatan esas sebeplerin araştırılarak, ortadan kaldırılması suretiyle kentsel alanların bozulmasını ve çökmesini engellemektir.

- Kent dokusunun oluşumunda önemli rollere sahip olan çoğu unsurun fiziksel olarak sürekli değişim ihtiyacını karşılamak, bir başka ifade ile kentin sürekli gelişen, değişime ve bozulmaya uğrayan dokusunda meydana gelen yeni fiziksel, toplumsal, ekonomik, çevresel ve altyapısal ihtiyaçlarına göre, kent parçalarının düzenlenmesi amacını taşımaktadır.

- Toplumsal ve fiziksel bağlamda meydana gelen bozulmanın yanı sıra, kentsel bölgelerin çöküntü haline gelmelerine sebebiyet veren en önemli durumlardan biri de söz konusu bölgelerin ekonomik canlılıklarını yitirmesidir. Bu bağlamda kentsel bölgelerde ekonomik canlılığın sürekliliğinin sağlanması için ortaya koyulan iktisadi kalkınma modelinin, bölge içerisinde yaşayan halkın ve bölgenin refah seviyesini yükseltmesi ve yaşam kalitesini ve kentsel refahı artırması gerekmektedir.

- Kentsel bölgelerin yeniden düzenlenmesinde en etkin biçimde kullanıma olanak tanıyan ve gereksinim harici kentsel yayılmadan kaçınmaya yönelik stratejiler seçmektir. Bu hedef içinde bulunduğumuz dönem içerisinde önemli bir yere sahip olan sürdürülebilirlik hedefi ile bağlantılı olarak, kentlerde daha önce kullanılmış ve atıl olan bölgelerin yeniden kullanımını sağlayan ve kentsel yayılımın sınırlandırılmasına yönelik kentsel dönüşüm projelerinin geliştirilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

- Toplum türü ve tipine yönelik koşullar ve yönetim güçlerinin ürünü olarak kentsel politikaların şekillendirmeye yönelik ortaya çıkan gereksinimini karşılamak üzere sivil toplum örgütleri ve toplumun farklı bölge halklarının planlamaya katılımını sağlamaktır. İçinde bulunduğumuz dönem içerisinde kentsel alanların üretilmesi veya yeniden düzenlenmesi birden fazla paydaşın göz önünde bulundurulduğu bir planlama ve tasarım süreci ile gerçekleşmektedir.

2.2.3. Kentsel Dönüşüm Uygulama Yöntemleri

Kentsel dönüşüm projelerinde yapılacak uygulamalar ve proje içerikleri farklı özelliklere sahip olmakla birlikte, her proje türünde olduğu gibi kentsel dönüşüm projelerinde de projeye özgü koşullar bulunmaktadır. Projeye özgü koşullara bağlı olarak ortaya çıkan sorunlara uygun çözümler getirilmesi ve uygun çözüm yöntemleri seçilmesi gerekmektedir. Belli bir niteliğe göre yapılan müdahalelerle başarı hedeflenmektedir (Keşoğlu, 2015). Söz konusu açıklanış biçimine göre müdahaleler altı grup altında ele alınmıştır.

2.2.3.1. Yeniden Canlandırma (Revitalization)

Bazı durumlarda kentsel dönüşüm ile ilgili projelerde de sosyo-kültürel, ekonomik veya fiziksel açılardan sorunlar ve projenin uygun ilerlemediği durumlar meydana gelebilmektedir. Bahsi geçen problemler çözülerek toplumsal yaşam standartlarının artırılması hedeflenmektedir.

Söz konusu uygulamaların ortaya çıktığı ilk yıllarda amaç, yeni konutlar imar etmek olarak karşımıza çıkarken, uygulamaların gelişim göstermesi ile birlikte şehirlerin yeniden canlandırılması amacı odak noktası olmaya başlamıştır (Oruç ve Giritlioğlu, 2008).

İçinde bulunduğumuz yıllarda yapılan kentsel dönüşüm projelerinde ise fiziksel özelliklere ek olarak şehirlerdeki sosyal, ekonomik ve çevresel faktörlerde ortaya çıkan problemlere göre çözüm önerileri geliştirmeyi kapsayan projeler oluşturulmaya özen gösterilmektedir. Söz konusu uygulamaların bünyesinde yer alan yeniden canlandırma kavramındaki maksat farklı nedenlere bağlı olarak kullanılmaz hâle gelen, yaşanması güç, tarihsel ve kimlik değeri olan mekanları yeniden düzenlemektir. Söz konusu yeniden düzenleme uygulamaları yapılırken, mekanların çökmesi ve kullanılmaz hâle gelmesinin altında yatan nedenler de araştırılmaktadır. Bu sayede üretilecek olan çözüm önerileri ve mekânın canlı hale getirilmesinde uygulanacak adımlar belirlenmektedir (Keşoğlu, 2015).

2.2.3.2. Rehabilitasyon (Esenleştirme)

Zamana ve kullanıma bağlı olarak şehirlerde meydana gelebilen, yıpranma, kullanıma uygun olmama gibi sorunları, fonksiyonlarını gerçekleştiremeyen hale

olguların yeniden işleyişe ve kullanıma uygun ve değerli hale getirebilme çabalarının tümüne rehabilitasyon adı verilmektedir (Torunoğlu, 2009).

Rehabilitasyon çalışmaları, şehir bütünselliğine zarar veren, bunun yanı sıra özgün olmayan yapıları ortadan kaldırmayı veya revize etmeyi hedeflemektedir (Özden ve Açar, 2008). Şehirler bünyesinde ve şehirlere yapılan rehabilitasyon çalışmaları, söz konusu şehir içerisinde finansal kaynaklı problemleri çözme aşamasında fayda sağlamanın yanı sıra, şehir içlerinde ortaya çıkan fiziksel kaynaklı problemlere de çözüm getirme imkânı sağlamaktadır (Broudehoux, 1990).

2.2.3.3. Yeniden Oluşum (Regeneration)

Yeniden Oluşum (Regeneration), kentsel dönüşüm açısından ele alındığında çeşitli nedenlere bağlı olarak kullanımı mümkün olmayan alanların yıkılıp yerlerine yeni yapıların yapılması ve yeniden düzenlenmenin sağlanması manasını taşımaktadır.

Konut fiyatları, arazi fiyatlarında meydana gelen artışa bağlı olarak artış göstermektedir. Bunun yanı sıra söz konusu artış tamamen doğru orantılı olarak gerçekleşmemektedir. İnşaat fiyatlarında meydana gelen artış, konut birimlerinin yenilenmesini ve buna bağlı olarak da değerinde artış meydana gelmesini sağlamaktadır. Söz konusu artışa bağlı olarak da şehir bünyesinde bir canlanma görülür (Gyourko ve Saiz, 2004).

Yeniden oluşumun gerçekleştirilmesi için öncelikle kavram tanımlanmasının iyi bir biçimde yapılması gerekmektedir. Bunun yanı sıra belirlenen hedefleri yerine getirebilmek için bir arada çalışacak birey ve kuruluşların belirlenmesi gerekmektedir. Potansiyeller, stratejiler ortaya konularak da amaç olarak belirlenen sonuca ulaşmak için çalışmalar başlar (National Housing Institute, 2005).

2.2.3.4. Yenileme-Yenilenme (Renewal- Renovation)

Bütünsel açıdan şehirlerin veya şehir içerisinde belirli bölgelerin kimlik kaybı yaşadığı; bu durumun bir getirisi olarak da çevresel, sosyal ve ekonomik unsurlardan birinin veya tümünün çöktüğü ve kentsel dönüşüm uygulamasının şart olduğu ön görüleme yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır (Özden, 2002; Sarp, 2016).

İçinde bulunduğumuz dönem içerisinde şehir bazında yenileme, bölgesel yönetimlerin desteği ile; koruma, onarma, planlama ve inşa etme öğelerinin

gerekliliği kadar; sosyal, ekonomik, kültürel ve çevresel öğelerin de standardize edilen seviyede olması amacını kapsamaktadır. Bu duruma bağlı olarak; şehir bazında yenileme, yalnızca fiziki açıdan planlama, konut politikası gibi uygulamalarla sınırlandırılmayıp, mükemmel disiplin kurallarını da kapsamaktadır (Rui, 2003).

Yenilemenin gerçekleştirileceği yere yeni insanların yerleşmesini sağlamak ve yeni nüfuslara hitap etmek maksadıyla, yenilemeler sosyal, ekonomik ve de çevresel açıdan değeri olan bölgelerde gerçekleştirilmektedir. Kentsel dönüşüm süreci bünyesinde gerçekleştirilen söz konusu yenilemeler arasında, çevrenin bölge ile olan bağına zarar vermeden düzenlemeler yapmak, haneleri yaşanması daha mümkün düzeyde yapmak, altyapı ve ulaşım yollarının daha güçlü hâle getirilmesini sağlamak, söz konusu bölgede yer alan sosyal etkinliklere katılımı artırmak maksadıyla çeşitli faaliyetler düzenlemek ile sağlık ve eğitim sektörlerindeki uygulamaları iyileştirerek iş olanaklarını artırmak yer almaktadır (Broudehoux, 1990).

Gelişmişlik düzeyi yüksek, büyük şehir olarak adlandırılan bölgelerde yaşayan düşük gelirlili gruplar ekonomik ve sosyal nedenlere bağlı olarak sorunlar yaşamaktadır. Farklı açılardan zayıf olarak nitelendirilen söz konusu gruba yönelik harekete geçilip, alt yapı ve servislerin yaşanılan bu gibi bölgelere getirilebilmesi için de sübvansiyon gereklilik duyulan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun gerçekleştirilebilmesi için de yenilenme bölge ve sahaları oluşturulmaktadır. Bunun yanı sıra yapılması planlanan uygulamalar belirlenen bölgeler içerisinde gerçekleştirilmektedir (Murcia de López, Castillo, 1997).

2.2.3.5. Yeniden Geliştirme (Redevelopment)

Yeniden geliştirme yöntemi, yoksulluk seviyesini minimum düzeye indirmek ve sosyal alanda karşılaşılan eşitsizlikleri gidermek için kullanılan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı durumlarda kentlerde veya kentin herhangi bir bölümünde ekonomik, sosyal veya çevresel nedenlerden kaynaklanan çökme durumlarının düzey ve etkisi oldukça yüksek olup, uzun süreler sürebilmektedir. Bu gibi durumlarda söz konusu bölgelerde iyileştirme elverişli bir durum olmayıp, bazı yapıların büyük maliyet gereksinimleri ile yeniden inşa edilmesi gerekmektedir (Ergün, 2004).

Söz konusu yöntemin uygulandığı kentsel dönüşüm projelerinde genellikle köhne hâle gelmiş bölge ve alanlar temizlenmekte ve düzenlenmektedir. Kentlerde meydana gelen çöküntü ile, söz konusu bölgede gözlemlenen finansal yetersizlik, meydana gelen işsizlikler ve göçler söz konusu faktörler üzerinde etkili olmaktadır. Devletin söz konusu bölgeye ayırdığı sosyal güvenlik harcamaları ve bütçe değeri de değişiklik göstermektedir. Kamunun üzerinde bulunan söz konusu maddi sorumluluk, kentsel dönüşüm projelerinde özel sektöre de verilerek sorumluluğun dengeli dağılması gerekliliğini ortaya koymaktadır (Özden ve Ağar, 2008).

2.2.3.6. Soylulaştırma (Gentrification)

Esas olarak yeniden oluşumun bir kolu olarak karşımıza çıkmasına karşın soylulaştırma kavramı, “temelde orta ve üst gelir gruplarında yer alan aile türlerinin, dar gelirli ailelerin yaşadığı kent içi mahallelerine iç göçünü ve burada hali hazırda var olan konutların iyileştirmelerini” kapsamaktadır (Eke ve Uğurlar, 2004).

İçinde bulunduğumuz yıllarda yapılan yenileme modelleri üzerinde durduğumuzda aralarında en önemli olan soylulaştırma kavramı olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna bağlı olarak soylulaştırma kavramı daha detaylı olarak ele alınacaktır. Tarihsel süreçte ele alındığında, söz konusu kavramın ilk olarak Ruth Glass tarafından 1963 senesinde kullanıldığı, takip eden yıllarda ise, yoksulların yaşadığı kentlerde ya da kentlerin belli bölgelerinde tarihsel yapılarla, orta ve üst sınıfların, söz konusu grupları yerleşik bölgelerinden ayırarak yerleşmesi ve söz konusu bölgelerde yer alan evleri yeniden düzenleme süreci olarak tanınmıştır. 1980’li yılların başından itibaren ise sürecin kapsamı ve buna bağlı olarak da içinde barındırdığı anlam başlangıçtan bu yana oldukça değişiklik göstermiştir (İslam, 2003).

Soylulaştırma, köhne hâle gelmiş olan eski kent içi bölgelerinin sokak ya da mahalle bazında olmak üzere farklı girişimlerde eski işçi sınıfı kullanıcılarının yeni orta sınıf ya da daha yüksek gelirli bir sınıf tarafından yerinden edilerek sınıfsal ve mülkiyet yapısı itibariyle değişmesidir. Soylulaştırma kavramı, söz konusu yönüyle daha çok konut piyasasında yer alan uygulamaları betimlemektedir. Buradan yola çıkarsak soylulaştırma verilen bilgilere ek olarak kentsel arazi ve konut piyasası için bir yeniden yatırım ortamı sunmaktadır. Soylulaştırma kavramını, eski kent içi bölgelerini gerileşme ve çöküntü hâle gelmekten kurtaran bir süreç olarak gören

yaklaşımın tanımlamasında ise başka bir faktör ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda soylulaştırma kavramı savunucularının ortaya çıkışı ve onların kültürel kimliği ile tüketici olarak tercihleri önemli faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır (Ley, 1994).

Bazıları tarafından merkez ile kentin diğer bölgeleri arasında var olan fiyat farklarına bağlı olarak ortaya çıkan ekonomik fırsatın değerlendirilmek istenmesi olarak algılanan soylulaştırma kavramı, bazı kesimler tarafından ise sanayinin terki ile şehir merkezlerinin konut yaşamı ile daha uyumlu hale gelmesi şeklinde yorumlanmaktadır. Söz konusu kavram bir kesim tarafından ise şehir merkezlerinde çalışan veya bu alanları eğlence ve kültür etkinlikleri için sıklıkla kullanan insanların ev, iş ya da eğlence mekânı arasında geçen zamanı minimize etmek istemeleri şeklinde yorumlanmaktadır. Soylulaştırma kavramı ile ilgili bir başka yorum ise, tek düze hayat tarzından sıkılmış olan bireylerin şehir merkezlerini canlılık, çeşitlilik, farklılık, tolerans gibi farklı değerler nedeniyle tercih etmeleri sonucu ortaya çıkmaktadır (İslam, 2003).

3.HALİÇ BÖLGESİ / SÜTLÜCE MAHALLESİ

3.1. Haliç Hakkında Genel Bilgi

Ülkemiz sınırları içerisinde büyük şehirlerimizden biri olan İstanbul ilimizde yer alan Haliç, derin körfez tipinin en güzel örneklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda iç liman özelliği ile ön plana çıkan Haliç bölgesinde, son yıllarda özellikle kıyı kesiminde farklı özelliklere bürünen yapılarda üniversite kampüslerinin yer alması söz konusu bölgeye yönelik oluşan akademik ilgiyi oldukça artırmıştır. Söz konusu araştırmanın konusunu oluşturan Sütlüce ise Haliç'in kuzey doğu sınırında yer almaktadır (Özservet, 2014).

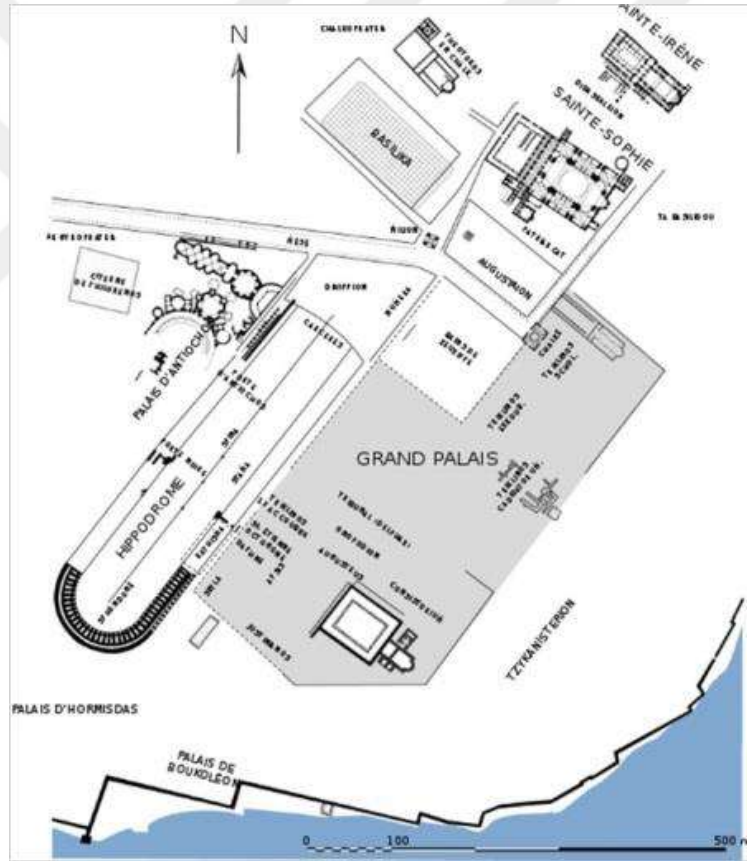
Avrupa yakasında bulunan Haliç, Boğaziçi'nin güney girişinde konumlanmış, yaklaşık 8 km uzunluğunda deniz sahası olan bir iç liman olarak tanımlanmaktadır. Buzul çağıın son dönemlerinde Kağıthane ve Alibeyköy Dereleri'nin deniz istilasına uğraması ile oluşan ve ismini de söz konusu istilaya bağlı olarak ortaya çıkan yapının jeomorfolojik adı olan Arapça "Haliç" sözcüğünden almış olan Haliç'in eski adı Osmanlı öncesinde, Yunan mitolojisine dayanan Keras'tır. Haliç'in "Keras" ismi eski yazarlar tarafından "boynuz" olarak tanımlanmış olup, bu kelime Bizanslılar tarafından "Chrysokers'a (altın boynuz) çevrilmiştir. İngilizler'de Golden Horn, Fransızlar'da Gorne d'Or, Osmanlı Devleti'nde ise Halic-i Konstantiniye olarak bilinmiştir (Özen, 2014).

Cibali ile Kasımpaşa yaklaşık 700 m ile Haliç'in en geniş bölgeleri olarak bilinmektedir. Haliç'in Eyüp ile olan hizasında ise mesafe 200 metre olarak ölçülmüştür. Topografik özellikleri açısından incelendiğinde Haliç kıyı şeridinin, tepeler ve sırtlar, yamaçlar ve teraslardan oluştuğu görülmektedir. Haliç'in her iki yakasında gözlemlenen sahil şeridi, kıyı çizgisinden başlamak üzere 150 metreye varmaktadır (Özen, 2014).

Tarihsel gelişim süreci incelendiğinde Haliç, kuruluş döneminden bu yana her dönem farklı özellikleri ile ön plana çıkmış ve söz konusu dönemin şehri için büyük

önem taşıyan kimliğinin de farklı biçimlerde şekillendiği gözlemlenmektedir (Köseoğlu, 2010).

İlgili literatür incelendiğinde Haliç bölgesi yerleşim tarihi süreci için farklı bilgiler yer aldığı görülmektedir. Buna karşın bilinen ilk yerleşim hareketlerinin milattan önce 3. bin yılda veya 2. bin yılın başlarında olduğu düşüncesinde ortak bir görüş bulunmaktadır. Milattan sonra 323-324 yıllarında şehir Kral Maximilus tarafından ele geçirilmiş, iki yıl sonra Kral Konstantin şehri fethederek, Doğu Roma İmparatorluğu'nun başkenti yapmıştır. Buradan yola çıkarak Konstantinopolis adını alan şehir, ticaret gelirleri ile yaşayan koloni kenti olmanın ötesine geçerek, yeniden kurularak ticari, kültürel, sosyal açılardan hızlı bir gelişim süreci içerisinde yer almıştır (Tayyare, 2007).

Şekil 3.1. Bizans İmparatorluğu'na Ait Önemli Yapılar (URL-3)

Bizans Dönemi

Neorion Limanı Bizans döneminden günümüze kadar gelmiş olup, Bahçekapı mevki olarak geçen, Prosforion Limanı'nın batı bitişğinde Yeni Cami Külliyesi ile Sirkeci arasında, bulunan bir Bizans Limanı olarak bilinmektedir.

İçinde bulunduğumuz dönem içerisinde Sarayburnu'na denk gelecek bir bölgede yer alan ve bir ticaret limanı olarak kullanılmaya devam edilen Prosforion Limanı'ndan yapılan tahıl ticareti tarihsel sürecin her döneminde önemli bir gelir kaynağı olarak bilinmektedir. 1390-1447 yılları arasında Venedikliler ile imzalanan anlaşma ile Venediklilerin, Prosforion meydanında tahıl ticareti yapmasına izin verilmiştir. Iulianus (Sofia-Kadırğa) Limanı, şehir nüfusunun hızlı artmasına bağlı olarak hali hazırda var olan limanların kapasitesinin zamanla yetersiz kalması ile İmparator Iulianus (361-363) tarafından bölgenin Marmara Denizi tarafına bakan Ayasofya ve Hipodrom'dan denize inen güney kıyısındaki bir koyda yaptırılmış olup, söz konusu bölge, derin girintisi olan bir koy olarak bilinmekteydi. Bölgenin Hormisdas Sarayı'nın yanında yer alan daha eski bir iskeleye göre seçildiği bilinmektedir (Duman, 2012).

Gemilerin kıyıya yaklaşmalarına elverişli olan bir derinlikte olan koyları bulunan Galata'yı çevreleyen tüm kıyı, liman olmaya elverişli özellik taşımaktaydı. Surlar ile koy arasında, içinde tacirlere ait kulübeler, dükkanlar ve meyhanelerin dışında gemilerden yük boşaltmak için gerekli olan boş sahaların yer aldığı bir mesafe bırakıldığı bilinmekte olan bölgede, 12. yüzyıl sonlarına doğru Bizans idaresiyle yapılmış anlaşmalar gereği bir bölümü tüccarların idaresi altında yer alan, bir bölümü ise kilise idaresinde olan iskeleler, bir çeşit serbest liman bölgesi olarak anılmaktaydı. Galata Limanı bölgesinde farklı malların üretilmesi ile birlikte geniş yelpazede alışveriş yapıldığı bilinenler arasında olup, Kentte ve Pera'da yerleşik tüccarlar arasında bulunan ticari trafiğin de söz konusu bölgede gerçekleştiği bilinmekteydi. Konstantinopolis, canlı transit ticareti ve önemli yerel pazarıyla Akdeniz'in, "dünyanın her yerinden" gelen ürünlerin bulunabildiği önemli bir ticaret merkezi durumunda yer almaktaydı (Duman, 2012).

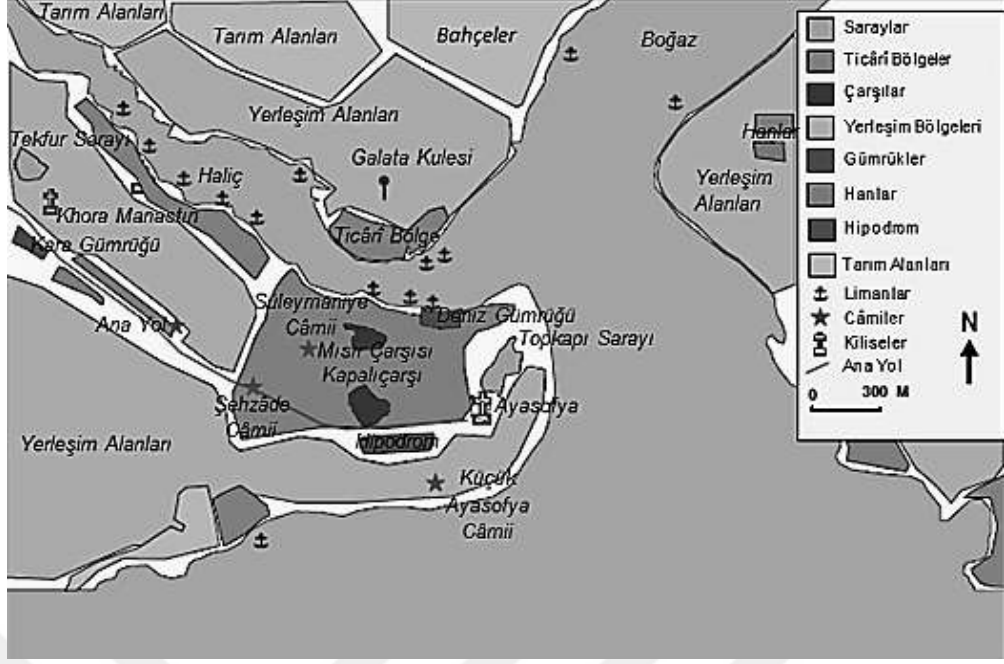

Şekil 3.2. Bizans İmparatorluğu dönemi Yapıları ve Haliç (URL-4)

Osmanlı Dönemi

Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'nde Teodosius forumunun Haliç'e dönük yüzünde bir saray ve Eski Altın Kapı'nın bulunduğu bölgede bir iç kale inşa edilmiş olup, söz konusu bölgede yerleşimin gözlemlenmesi ancak 1457 senesinde Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti olması ile görülmüştür. Osmanlı İmparatorluğu da Bizans İmparatorluğuna benzer olarak Haliç'in güney yakasında yer alan yarımadaı kendilerine merkez seçmişler, surların içine yerleşmişlerdir. Söz konusu dönemde şehrin gelişiminin genel olarak sur içinde olduğu bilinmektedir (Karaman, 1991).

Osmanlı İmparatorluğunda da Haliç'e bakan bölgelerde şehir kimlik ve karakteristiğini ön plana çıkaran binaların inşa edildiği bilinmekle birlikte, bahsi geçen dönemde Haliç sırtlarında dini yapılarla birlikte inşa edilen medrese, hamam gibi vakıf yapıları Haliç'e yeni bir silüet kazandırmıştır. Ayasofya'nın camiye dönüştürülmesi, limanların Sirkeci'den Unkapanı'na kadar genişletilmesi, Sultanahmet, Beyazıt, Süleymaniye, Fatih ve Eyüp Sultan camileri gibi bugün halen bölge kimliğinin çok önemli öğeleri olan yapılar inşa edilmiştir (Öztaş, 2005).

Şekil 3.3. 15-16 yüzyıllarda Haliç Bölgesindeki Arazi Dağılımı (URL-3)

Kent içerisindeki nüfusun 17. Yüzyılda da arttığı bilinmekte olup, yerleşme sınırları söz konusu artışa başlı olarak genişlemiştir. Nüfusun yerleşim alanları etnik yapıya göre düzenlenmiş olup, Ermeniler Samatya'ya, Rumlar Marmara kıyıları ile Galata'ya Türkler ise Eyüp, Tophane ve Üsküdar'a yerleşerek bölgesel etnik yapılar oluşturulmuştur (Özen, 2014).

Fatih Sultan Mehmet döneminde Haliç bölgesinin kimliğinde oldukça etkili ve değerli bir yere sahip olan tersanenin inşa edilmesi ve bazı atölyelerin yerleşmesi ile söz konusu bölgede sanayi fonksiyonları ön plana çıkmıştır. Şirket-i Hayriye'nin kıyıları arasında seferlere başlaması ve 1838 yılında ilk köprü'nün inşa edilmesine bağlı olarak; söz konusu bölge giderek şehrin en hareketli yaşam alanlarından biri hâline gelmiştir (Köseoglu, 2010).

Osmanlı İmparatorluğu Döneminde gözlemlenen sanayi anlayışını kurmaya yönelik iddialı projeler ile 1840'lı senelerin başında başlangıç göstermiş olup, söz konusu projelerin en önemlilerinden olan imalathaneler inşa edilmiştir. Bu şekilde Haliç'in sur içi yerleşmesinin batısında yer alan sahilde, Teodosios Surları dışında, bir sanayi bölgesi oluşmuştur (Yücetürk, 2001).

Osmanlı Döneminde kuzeyinde bulunan yeşil alanlar ile bir mesire bölgesi olan ve Kağıthane deresi ile Alibeyköy Deresi boyunca; yazlık evlerin, yalıların, köşkerlerin kurulması ile bir sayfiye semti hâline gelen bölge; söz konusu özelliğini 20.

yüzyılın başlarına gelene kadar söz konusu özelliğini korumuştur. 19. yüzyılda Osmanlı Döneminde ilk sanayileşme hareketleri başlayarak, söz konusu sanayi kuruluşlarının ilk yer aldığı bölgelerden biri de Haliç bölgesi olmuştur (Köseoglu, 2010).

19. yüzyıl süresince meydana gelen yangınlar, şehrin ahşap mimarisini yok etmeye başlamış ve yerlerini kâgir binalara bırakmıştır. Zamana bağlı olarak, meydana gelen yangınlar yol dokusu üzerinde değişiklikler meydana gelmiştir. Şehir planlaması ve inşaat uygulamalarını düzenleyen ilk nizamname 1848 yılında hazırlanmış olup, 1848 yılında Ebniye Nizamnamesi'nin ardından 1858 Sokaklara Dair Nizamname, 1863 Türük ve Ebniye Nizamnamesi, 1875 İstanbul ve Belde-i Selasede Yapılacak Ebniyenin Suret-i İnşaiyesine Dair Nizamname, 1877 Dersaadet Belediye Kanunu ve 1882 Ebniye Kanunu çıkarılmıştır. Söz konusu nizamnamelerin genel amacı, sokakların yeniden düzenlenmesi, düz ve geniş caddelerin belirlediği kare ve dikdörtgen biçimli adalarda, yangına karşı dayanıklı taş ve tuğla yapılardan oluşan bir kent kurmaktır (Çelik, 1996).

Cumhuriyet Dönemi

Haliç bölgesinin Kâğıthane ve Alibeyköy derelerinin bitiş noktaları arasında yaklaşık 8 km mesafe bulunmaktadır. Söz konusu durum yinelendikçe uzun bir kıyı kullanımı manasını taşımaktadır. Bizans döneminden bu yana 19. yüzyıla kadar kıyı kullanımı artırmak üzere deniz doldurma uygulamalarının yapıldığı bilinmektedir (Yücetürk, 2001). İçinde bulunduğumuz dönem içerisinde kıyı olarak adlandırılan söz konusu bölge sanayi işlevlerinden uzaklaştırıldığı için yeni işlevlerinde kültür aksı meydana gelmesine hizmet etmektedirler.

Haliç bölgesinde hali hazırda var olan liman, sanayi hammaddelerinin taşınması ve son ürünlerin pazarlanması için büyük bir pozitif yönlü etki sağlamaktadır. Buna bağlı olarak 1950'li yıllara kadar bölge büyük ve plansız bir sanayi atılımı yaşamıştır. Söz konusu plansız sanayileşme ile birlikte plansız konut bölgelerini getirmiştir (Özen, 2014).

Şehir içerisinde planlı dönem başlangıç göstermekte olup, söz konusu dönem içerisinde gerçekleştirilen Prost planı kararları, Haliç'in bir sanayi alanı haline gelmesini sağlayan koşulları hazırlayarak, böylelikle söz konusu bölgede sanayi alanlarının konumu daha güçlü hâle gelmektedir. Prost Planı ile; merkezi iş alanında

bazı düzenlemeler yapılması iş alanlarının Haliç kıyılarında, Galata ve Unkapanı Köprüleri arasında, gıda satış alanları, haller ve balıkhanenin bulunduğu bölgede yer seçmesi, Tarihi Yarımada'da yüksekliğin sınırlandırılması, İstanbul'un silüetinin bozulmaması adına Marmara ve Haliç yamaçlarının konut alanı olarak belirlenmesi ve içlerinde en önemlisi olan sanayinin Haliç'te toplanması uygun görülmüştür (Erden, 2009).

Menderes Dönemi olarak da adlandırılan 1950 ve 1960 yılları arasında damgasını vuran; sanayileşme ile kendini ortaya çıkan ve şehrin kaderini belirlemiş olan göç, daha önce görülmemiş bir şehirleşme hızı, bu durumlara bağlı gecekondulaşma ve hızlı şehirleşmenin bir getirisi olarak şehrsel problemler meydana getirmiştir (Köseoglu, 2010).

1975 yıllarının ardından; 27 Mayıs hareketi ile beraber planlı kalkınmayla sanayinin desantralizasyonu hedeflenerek, Haliç bölgesinde ve şehrin diğer kıyı bölgelerinde turizmin özendirilmesi ile kıyıların o güne değin gün yüzüne çıkmamış potansiyellerini meydana getirmek amaç olarak belirlenmiştir. Haliç Bölgesi'nde meydana gelen sanayi yoğunluğuna çözüm üretmediği gibi; Haliç bölgesi haricinde Alibeyköy, Rami-Topçular, Topkapı-Sağmalcılar, Sefaköy, Kazlıçesme-Zeytinburnu yakasında kontrolsüz artan sanayi yoğunlukları yaratmıştır (Öztaş, 2005).

1980'li senelerde gerçekleştirilen müdahaleler Haliç'in günümüzdeki kimliğini oldukça fazla etkilemiştir. "Dalan Operasyonları" diye adlandırılan müdahaleler başlamıştır (Özen, 2014).

3.2. Alan Çalışması: Sütlüce Mahallesi

Bizanslılar buraya 'galatyani' derlerdi. Bunun Rumca 'süt' anlamına gelen 'galatea'dan geldiği, bunun nedeni olarak da burada annelerin sütünü çoğaltan bir ayazma olduğu rivayet edilir. Evliya Çelebi ise, "Acem dilinde adına kend-şir derler. Arapça'daki adı ise rabta-i leben'dir. Rumca galata derler. Hepsi de süt manasındadır. Bu kasabaya sütlüce denmesinin sebebi, bitki ve havasının güzelliğinden ötürü sütünün halis olmasıdır" der. Osmanlı döneminde, özellikle 16. yüzyıldan itibaren, Sütlüce semti İstanbul'un en gözde mesire ve sayfiye yerlerinden biri idi. Kıyıları yalılarla, gerideki bademlik mevkiine doğru kademeler halinde yükselen sırtlar, bağlar, bahçeler, zarif köşklelerle doluydu. Evliya Çelebi Sütlüce'yi "Galata kadılığına

bağlı, müstakil subaşı ve hakimi olan 200 kadar bakımlı, cennet gibi bahçesi olan saraylar ve diğer yüksek binalarla süslü şirin bir kasaba" olarak tanımlar. Bu dönemde Haliç'in iki kıyısı arasındaki bağlantısı, "pereme" denilen kayıklarla sağlanıyordu. 1913'ten sonra semtte Sütlüce ve Halıcıoğlu olmak üzere iki vapur iskelesi inşa edildi.

Sütlüce'nin yukarısında, dere ağzına da Kağıthane vapur iskelesi yapıldı. Ancak iskele binası bugün yoktur. 1984-1985'te Haliç kıyılarının sanayiden arındırılarak kamuya açık kullanımlar getirilmesi uygulamaları kapsamında, Sütlüce kıyılarında sanayi tesisleri ortadan kaldırılıp yerlerine park alanları yapıldı. Semtin ticari merkezi, Sütlüce ve Halıcıoğlu iskeleleri çevresinde kıyı boyunca gelişmiştir. Sütlüce'nin merkezi, Haliç kıyı düzenleme çalışmalarında (1984-85) önceden var olan mezbanın işlevinin durdurulması ve kıyıdağı diğer sanayi tesislerinin kaldırılması ile hareketliliğini kaybetmiş ve nispeten daha az gelişmiş bir merkez görünümündedir. Halıcıoğlu ve Sütlüce vapur iskelelerinin deniz taşımacılığındaki faaliyetleri, Haliç'in giderek dolması ve çevre yolları ile kuvvetlenen karayolu ulaşım bağlantıları nedeniyle 1980'li yıllarda durduruldu. Bugün iki kıyı arasında motor, kayık tipi küçük ulaşım araçları kullanılmaktadır. (URL-6)

Sütlüce, İstanbul'un Beyoğlu ilçesine bağlıdır. Güneyinde Halıcıoğlu, kuzeyinde ve batısında Haliç, doğusunda Örnektepe bulunmaktadır. Sütlüce, Haliç'in kuzeybatı kıyısında bulunmaktadır. Bu bölge ağırlıklı olarak beş kattan yedi kata kadar değişiklik gösterebilen yüksekliklerde düşük ve orta gelir grubuna hitap eden konut alanlarından meydana gelmektedir.

Şekil 3.4. Sötlüce Mahallesi (URL-5)

3.2.1. Çalışma Alanının Konumu

Çalışmada vurgulanan Sötlüce mahallesinin tanımladığı söz konusu bölge, E-5 Karayolunun Boğaziçi köprüsü ile bağlandığı noktada önemli bir konumda yer almakta (Şekil 3.5) olup, yer aldığı konumda Beyoğlu, Kasımpaşa, Şişli ve Kâğıthane gibi önemli ve etkili ticari merkezlerinin varlığına bağlı olarak ekonomik olarak kayda değer bir gelişme gösterememesine karşın bünyesinde yer alan küçük ölçekli sanayi tesisleri, Mühendishane, Mezbaha ve yakınında konumlanmış olan

Kasımpaşa ve Hasköy’de bulunan tersanelerin sahip olduğu ticari potansiyel Sötlüce bölgesini uzun yıllar canlı tutmuştur (Temel, 2009). Bölge içerisinde günümüzde nitelikli ve etkili bir yapılaşma bulunmamasına karşın (Baştürk ve diğ., 2001) tarihsel süreç içerisinde incelendiğinde çok kimlikli ve tanımlı yapılara sahip olduğu da görölmektedir.

Şekil 3.5. Sötlüce Mahallesi Halihazır Haritası

3.2.2. Sütölçe Bölgesinin Tarihsel Süreç İçerisindeki Gelişimi

Tarihsel süreç açısından incelendiğinde ilk olarak Karaağaç ve Kara Piri Paşa mahallelerinin de yer aldığı bir bölge bünyesinde kabul gören Sütölçe mahallesinin, ilk çağda “Ton Kromarein” adı ile anıldığı bilinmektedir. ‘Keramika’ sözcüğünden türeyen kelimeye, erken dönemlerden bu yana tuğla ve kiremit yapıların ağırlıklı olarak inşa edildiği bir bölge olmasına bağlı olarak Ton Kromarein adının verildiği varsayılmaktadır (Ayvansaray, 2001).

“Keramitya” ise söz konusu bölgenin Bizans döneminde anıldığı biçimi olarak bilinmekte olup, Sütölçe mahallesinde 17. yy’dan 19.yy’a kadar birçok küçük kiremit imalathanesinin üretimlerine devam ettiği bilinmektedir. Bizans döneminde bölgenin "Galationi” diye de anıldığı söylenmekte ve bu adın kadınların sütünü çoğaltan ayazmadan ileri geldiğini, tercümeyle süt anlamına geldiği için ve burada ayrıca mandıraların bulunması da bölgenin adının Sütölçe olmasında etkindir (Baştürk ve diğ., 2001).

16. yüzyıl Sütölçe iskânı, Kömürçiyân’ın (1988) notlarında belirttiği şekli ile tek minareli bir cami ve bitişik nizam binalardan oluşmuştur. Yine aynı notlara bakıldığında camiyi iki yanda çevreleyen odaları ile bir caminin varlığından bahsedilmekte olup, bu caminin Fatih döneminde yapılmış olan Taht Kadısı Mehmet Efendi Zaviyesi olduğu düşünülmektedir. Bölgenin kıyısında konumlandırılmış olan duvarlarla çevrili küçük sahada ise Abdi Selami bahçesinin olduğu yine Kömürçiyân’ın notlarında belirtilmektedir. Harmanlar olarak da bilinmekte olan söz konusu bölgede çok sayıda harman yeri ve sıra ile kırk adet de fırın yer almıştır.

Sütölçe mahallesinin Auleon veya Aulon olarak bilinen bir vadi ve koydan oluştuğunu dile getiren Genim (2004), Auleon’dan, hemen sonra Büyük İskender tarafından yaptırıldığı bilinen köprünün kalıntılarının görüldüğünü ifade ederken de Evliya Çelebi tarafından da söz edilen köprünün izleri üzerinde durmuştur. Bizans dönemini araştıran kişi ve gruplar Eyüp- Sütölçe (Karaağaç) bölgesi arasında bir setin var olabileceği ihtimali üzerinde durmuş olup, bahsi geçen setin Kâğıthane deresi tarafından getirilen alüvyonlarla Haliç’i doldurmasını engellediği, bir diğer yandan suların taşkın olmadığı zamanlarda köprü olarak kullanıldığı da ifade edilmektedir.

Evliya Çelebi tarafından bahsedildiği şekli ile söz konusu dönemde Haliç'te bu noktadan deniz yolu ile Alibeyköy ve Kâğıthane köyüne gidildiği bilinenler arasında yer almaktadır. Hasköy sırtlarına yakın bölgede de Musevi Mezarlığı bulunduğu belirtilmiştir. Şehrin az sayıda var olan Musevi mezarlıklarından biri bahsi geçen mezarlık olup, söz konusu bölgede yer almaktadır. Bölgeye yakın kesimlerde tarihsel süreç içerisinde çok sayıda Yahudi tarafından yerleşim yeri olarak kullanılan bir bölgenin bulunduğu ve bunların kendilerine özgü çarşı ve pazarlarının var olduğu da ifade edilmektedir. Günümüzde de Sütlüce sırtlarında yer alan Yahudi Mezarlığı, 17. Yüzyıldan itibaren hızla artan Yahudi nüfusuna hitap eden tarihi mezarlık alanları olarak bilinmektedir (Yentürk, 2012).

Sütlüce kasabasında bulunan Karaağaç bahçesi, padişahların gitmekten çok hoşlandığı ve sevdiği bir bölge olup, yazın kuzey rüzgârlarını almasına bağlı olarak çok latif bir yer olarak bilinmektedir. Önceleri Defterzade İbrahim Paşa bahçesi olarak bilinen Karaağaç bahçesine olan ilginin Sultan I. Mahmut (1730-1754) dönemine kadar devam ettiği bilinmektedir (Atasoy, 2004).

1730 ile 1754 yılları arasında Sultan I. Mahmud liderliği ile geçmiş olan dönemde Kâğıthane'den Kasımpaşa'ya kadar tüm kıyı boyunca yurtlanma/yurtlandırma bulunduğu bilinmektedir. Sayıları giderek azalmasına karşın, 20. yüzyıl başlarına kadar Karaağaç ve Sütlüce kıyılarında da üç yüzyıllık olduğu tahmin edilen yalılar bulunmuş olup, konut yaşamı da 19. yy.dan bu yana artarak sürmüştür (Köseoğlu, 2010). Devlet ricalinin her kademesinden birçok kişi Kâğıthane deresinin iki kıyısını yazlık köşklele doldurmuş, bunların çevresini bağ ve bahçelerle süslemiştir (Şekil 3.6) (Hovhannesyan, 1996).

Şekil 3.6. 1800-1830’lu Yıllarında Bölgede Yerleşim Dokusu (Kayra ve Üyepazarcı, 1992)

Galip Alnar (akt. Yüçetürk, 2001), Haliç’te bulunan köprüler üzerine yaptığı araştırmalarla bilinmekte olup, Haliç üzerinde tarihte iki ayrı köprünün varlığını kabul etmektedir. Alnar’a göre Haliç’te yer alan ilk köprü uzunluğu 350 metre ve derinliği 4 metre Ayvansaray-Piripaşa arasında bir yerde bulunmakta olup, ikinci köprü ise Eyüp ile Sütlüce arasında yer almaktadır. Bahsi geçen köprülerin yeri ve tekniği henüz kesin olarak bilinmemesinin yanı sıra Da Vinci’nin Eyüp-Sütlüce mevkiileri arasında tasarladığı köprü gibi proje halinde kalan yapılmamış köprüler de bulunmaktadır. 16. yüzyılın ilk yarısında Pierre Gilles’in ve 17. Yüzyılda da Evliya Çelebi’nin ayak kalıntıları gördüklerini ifade etmeleri Bizans çağında da Eyüp ile Sütlüce arasında bir köprünün olabileceği fikrini ön plana atmakta ve kuvvetlendirmektedir (Yüçetürk, 2001).

Bölge içerisinde 1727 senesinden kalma “Surp Stepannos” adında küçük bir Ermeni kilisesi bulunmakta olup, söz konusu kilise 1973 senesinde III. Haliç Köprüsü’nün yapım aşamasında imha edilmiştir. 1700’li yılların son dönemlerinde söz konusu mahallenin yanı sıra Yahudilerle meskûn Piri Paşa Mahallesi bulunmaktadır. Benzer şekilde yakın bölgelerde papaz iskelesi ve iskelenin önünde Rumların Aya Paraskevi adından bir kilisesi ve bunun avlusunda da mezarlık yer

almaktadır. Bahsi geçen kilisenin arka kesiminde, tepede büyük şehrin güneyinde konumlandırılmış, Rumların ziyaret ettiği bir bölge hâle gelen, tatlı sulu, mucizevi Aya Paraskevi Ayazmasının bulunduğu Hovhannesyan (1996) ifade etmektedir. Halıcıoğlu bölgesinin mesire yeri olan Çıksalın bölgesinde Yahudi Mezarlığı yanında, günümüzdeki hali ile Hasköy sınırları içerisinde kalan Aya Paraskevi Ayazması'nın olması burasının geçmişte Rumlara özgü bir mesire yeri olduğu fikrini kuvvetlendirmektedir (Göncüoğlu, 2005).

Cristoforo Buondelmonti tarafından yapılan resim İstanbul'un ilk haritası olarak bilinmekte olup (Şekil 3.7), söz konusu haritada Hasköy sınırlarında bir yel değirmeni olduğu ifade edilmektedir (Yüçetürk, 2001). Sütlüce iskelesi yakınlarında yer alan bu değirmenin Haliç'in bu kuzey kesiminin sanayi bölgesi haline gelmesinde bir başlangıç olduğu Faruk Göncüoğlu (2005) tarafından düşünülmektedir.

Şekil 3.7. 1422 Yılında Buondelmonti'nin İstanbul Çizimi (Kayra ve Üyepazarcı, 1992)

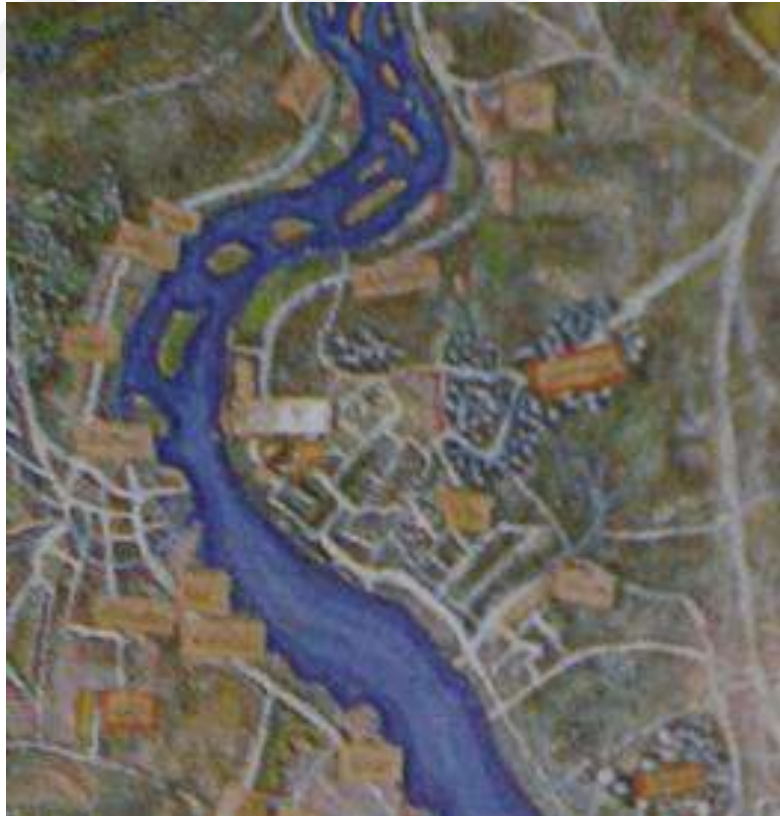
Bölgede 1830'lu yıllarda bir başka ifade ile Sultan II. Mahmud döneminde Haliç kıyılarında bulunan miri sultan saraylarının yıkılarak yerlerine sanayi kuruluşlarının yapılması, söz konusu bölgede de Mühendishane-i Berri-i Hümayun'un kurulması ile birlikte hızlı bir biçimde sanayiye yönelik değişimin görüldüğünü göstermektedir. Sultan III. Selim dönemine tekabül eden 1782 senesinde, uzun cepheli ve kıyı görünümüne hâkim büyük Humbaracıyan Kışlası kurulmuş olup, önceleri söz konusu bölgede Bizans döneminden kalma Antimos kilise manastırının olduğu da bilinenler arasındadır. 1795 senesinde kışla binasının yanında Mühendishane-i Berri Hümayun binası açılmış olup, Kara Mühendishanesi olarak da bilinen söz konusu kuruluşun Osmanlı'nın batılılaşma hareketinde etkili ve oldukça önemli bir yeri bulunmaktadır (Tutel, 2000).

19. yüzyılda deniz ulaşımına farklı bir boyut kazandırma ve düzenlemeler yapmak amacıyla Şirketi -i Hayriye kurumu kurulmuş olup, 1888 Nizamnamesine göre Eminönü-Haliç köyleri bağlantı seferleri oluşturulmuştur. Humbaracı kışlasının ve Piripaşa'nın iskelelerinin kurulduğu dönemlerde ise sadece yolcu taşımacılığında kullanılmıştır. Sütlüce ve Halıcıoğlu iskeleleri 1913 yılından sonra kurulmuş olup, diğer iskelelerle kıyaslandığında daha seyrek kullanılmalarına karşın Halıcıoğlu iskelesine her iki üç vapurdan birinin uğradığı bilinmektedir (Tutel, 2000).

1800'li yılların sonlarına doğru söz konusu bölgenin yerleşim dokusunu o dönemde gelen seyyah ve araştırmacıların çizdikleri resim, gravür ve haritalardan okumak mümkün olmakla birlikte (Şekil 3.8, 3.9, 3.10), bu verilerden elde edilen bilgilere göre, kıyıda az miktarda olmak üzere kıyı gerisinde ve tepeye doğru konut yerleşme dokusu yer almakta ve tepe noktalarında da mezarlık alanları bulunmaktadır. Sahilde kesintisiz bir yol iskeletinin söz konusu dönemlerde bulunmaması durumu içinde bulunduğumuz yıllarda gözlemlenen dokuya oranla dikkat çekici olarak yorumlanabilmektedir. Kıyı gerisinde bulunan yerleşmeler belirli bölgelerden kıyıya rahatlıkla ulaşmaktadırlar (Özservet, 2014).

Şekil 3.8. Kauffer'in Haritasında 1786 Tarihinde Sütluce (Kubilay, 2009)

Şekil 3.9. 1883 Tarihli Asitane-İ Aliyye Ve Etrafi Haritasında Sütluce Bölgesi (Kubilay, 2009)

Şekil 3.10. Zeynep Çelik'in Haritasında 1838 Tarihinde Sütlüce Bölgesi (Kubilay, 2009)

Sütlüce ile ilgili olarak Cumhuriyet döneminde yapılmış olan ilk çalışmalar 1933 Herman Elgötz planında yer almakta olup, Haliç bölgesine uygun görülen köprüler arasında söz konusu bölge için Eyüp-Sütlüce arasında bir köprü inşa etme fikri yer almıştır (Yücetürk, 2001).

Tarihsel süreç içerisinde fırkata kayıklarının gözlemlendiği bölgede 1920 yılında Karaağaç mezbahası yapımına başlanmış ve söz konusu bölge 1923 yılında kullanıma açılmıştır. Bahsi geçen mezbahanın 1990'lı yıllara kadar İstanbul'un tek kesimhanesi olarak kullanıldığı bilinenler arasında yer almaktadır (Topbaş, 2004). 20. Yüzyılda İstanbul gibi büyük bir şehrin et gereksinimini karşılamak üzere yapılan bu mezbaha Haliç bölgesinde çevre kirliliğine sebebiyet veren önemli kirleticilerden biri olarak uzun dönemler boyunca yerini korumuştur (Baştürk ve diğ., 2001). Mezbaha 1990'lı yılların ardından Tuzla-Aydınlı Köy'e taşınmış olup, söz konusu Sütlüce ve mezbahanın etkileri, yazar Osman Cemal Kaygılı tarafından 1931 senesinde kaleme alınmıştır. Yazarın ifade ettiğine göre:

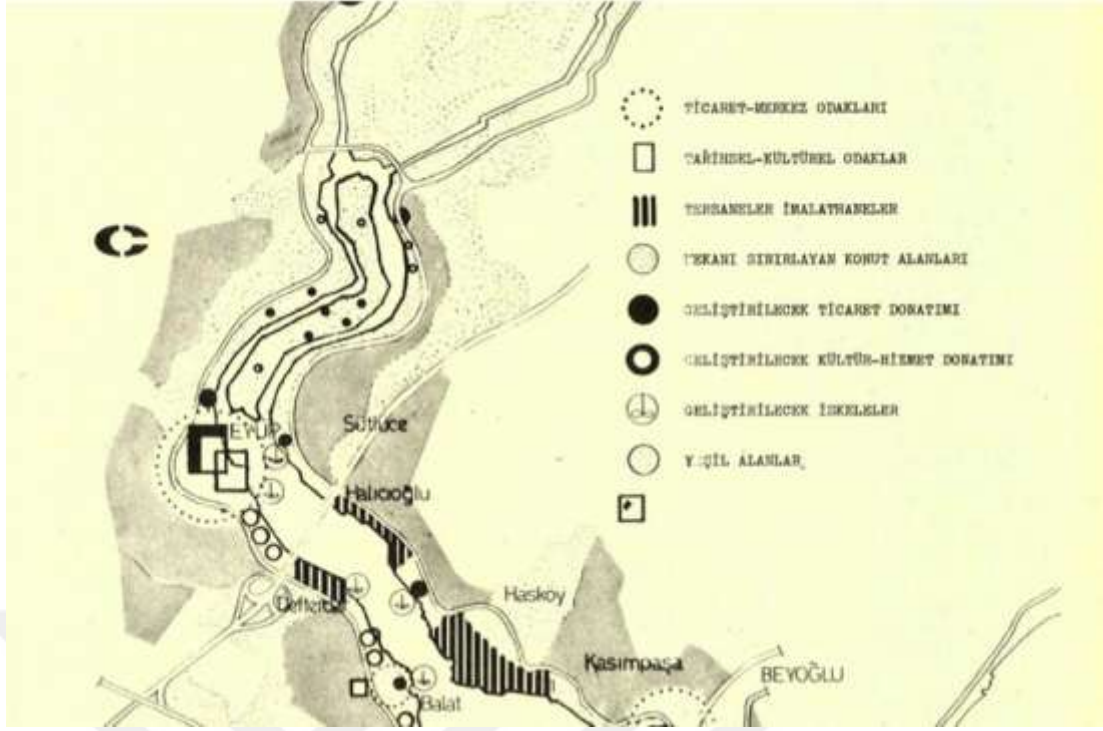
“Eskiye nazaran şimdi çok değişti, eskiden şirin bir köyü andıran Haliç'in bu تنها sahili, şimdi çok işlek bir ticaret bölgesi, bir bekâr yatağı, bir hayvan meşheri

olmuş. Yollarda kasap bıçağı, kasap masadı ve koyun, keçi, sığırdan geçilmez” (akt. Yentürk, 2012).

1954 yılında yürürlüğe girmiş olan Beyoğlu Nazım İmar Planı’nda ise, Haliç kıyılarında Kasımpaşa-Kâğıthane arasında yer alan sanayinin korunmasına yönelik kararlar bulunmaktadır. 1957 senesinin ardından yapılmış olan şehircilik çalışmaları söz konusu plandan etkilenerek devam etmiş ve Haliç kıyılarını ağır ve orta sanayi kuruluşlarına açmıştır. Söz konusu durum bir mesire ve kültür aksı olan ya da başka bir ifade ile olabilecek olan bu bölgelerin özelliklerini kaybetmesine de sebebiyet vermiştir (Baştürk ve diğ., 2001).

İstanbul ili sınırları içerisinde yeni Boğaz Köprüsü ve ona bağlı olarak çevre yolları yapıldığında, Haliç’in yukarısında kalan bölgede yeni bir köprü daha yapılması gerekli görülmüş ve bu gereksinimi uygulamaya dönüştürmek için 1974 senesinde III. Haliç köprüsü de denilebilecek Halıcıoğlu ile Ayvansaray arasında büyük bir köprü kurulmuştur. Söz konusu köprü bağlantıları sebebi ile bölge İstanbul trafiğinin ana kilit noktalarından biri haline gelmiştir. İlerleyen zamanlarda köprünün genişletilmesi ve iki ucunda yer alan bağlantı kesimlerinde istimlaklerin yapılmasına karar verilmiş olup, 1996 senesinde söz konusu plan gerçekleştirilmiştir. Bahsi geçen çalışmalar esnasında Ermeni topluluğuna ait birçok arsa, ev ve dini tesis kalıntıları da imha edilmiştir (Özservet, 2014).

1977 senesinde yapılmış olan Haliç ve Çevresi Master Planı’nda (Şekil 3.11) arazi kullanımına dahil olan sanayi bölgeleri genellikle kıyı kesimlerden daha uzak bölgelere taşınmakta ve daha çok rekreasyon uygulamaları için ayrılmaktadır. Bunun yanı sıra Sütlüce Bölgesinde yer alan kıyı kesimler için geliştirilecek ticaret alanları ve geliştirilmesi planlanan bir liman kararı bulunmakla birlikte, Halıcıoğlu kıyısında ise sanayi-depolama işlevlerinin devam ettirilmesi önerilmiştir. Master Plan analizlerinde Sütlüce bölgesi mevcudunda yoğun konut yerleşiminden bahsedilirken Halıcıoğlu kesiminde çok fazla konutun olmadığı üzerinde durulmuştur (Tezcan ve diğ., 1978).

Şekil 3.11. Haliç ve Çevresi Master Planı, 1977 (Tezcan ve diğ., 1978)

1985 senesinde Haliç bölgesi Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Dünya Miras Listesi'ne alınmış olmasına karşın, Büyükşehir Belediye Başkanı Bedrettin Dalan döneminde Haliç Nazım Planı'nı oluşturularak, Haliç bölgesinde "Dalan Operasyonları" olarak da bilinen bazı müdahaleler yapılmıştır (Köseoğlu, 2010).

Haliç bölgesi üzerinde olumsuz etkiler yaratan sanayi uygulamalarını ortadan kaldırmayı amaç edinen imar uygulamalarının günümüz Haliç kıyısı mekânsal yapısı üzerinde büyük etkisi bulunmaktadır. 1984 ve 1989 yılları arasında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Haliç körfezini temizlemeye yönelik çalışmalarına başlarken, Söğütçe bölgesinde yer alan mezbananın üzerinde çeşitli değişiklikler yapma kararı olarak uluslararası faaliyetlere imkân sağlayacak biçimde çok amaçlı kültür ve sanat merkezi olması projelendirilmiştir (Baştürk ve diğ., 2001). Buna karşın kongre merkezi 1989 senesinde proje hâline getirilip 1998 yılında revize edilse de inşa edilip açılması 2009 senesine kadar sürmüştür. İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2007-2011 Stratejik Eylem Planında Haliç bölgesinde kültürel altyapının geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik özel eylem planları bulunmaktadır. Kültür başkenti olma hedefi doğrultusunda beklentiler Haliç'i bir kültür adası hâline getirme yönündedir. Bu durumun beklentilerin bir yansıması olarak bölgede alınan en güçlü karar,

mezbahanın kongre merkezine dönüşmesi olarak karşımıza çıkmaktadır (Özservet, 2014).

3.2.3. Sötlöce Bölgesinin Kentsel Dönüşüm Projesi Çalışmaları

Bu bölümde Sötlöce'de yer alan kentsel dönüşüm projelerine yer verilmiştir. Sötlöce bölgesi, Santral İstanbul, Minyatürk, Sötlöce Kongre Merkezi, AK Parti İl başkanlık Binası, Rahmi Koç Müzesi, Müsiad gibi kentsel etkinlik merkezlerinin ortasında yer almaktadır.

Sötlöce-Örnektepe Kentsel Dönüşüm Projesi I.Etap

Sötlöce'de, 2 etap halinde geliştirilen pilot proje Haliç panoramasını karşıdan gören özel bir konuma sahip, oldukça eğimli bir topografya üzerinde konumlanmaktadır. Mahallede eğimli arazide planlanmış binalar plansız yapılaşmanın en tipik örneklerindedir. Depreme karşı ciddi risk altında olan bu yapılar yıkılarak, yeniden inşa edilecektir. Bu sayede bölgede çağdaş yaşam standardı sağlanmış olacaktır (URL-6).

Mahallenin konumu Haliç kıyısından bakıldığında önemli perspektifler vermektedir. Geliştirilen mimari projede yapıların üst kotlarının düzenlenmesiyle, mevcut dokuya uyum sağlanması hedeflenmektedir (URL-6).

Bunu yanı sıra sosyal yaşam merkezi içinde kapalı jimnastik salonu ve cafe imkanlarını barındıracaktır. Ayrıca proje içerisinde yeni bir semt konağı planlanmaktadır. Semt konağının içerisinde ise kütüphane, cami, toplantı odaları, kurs alanları konumlandırılarak gündelik yaşamda ki buluşma noktası haline getirilecektir (URL-6).

Beyoğlu Belediyesi ve TOKİ iş birliği ile gerçekleştirilen Sötlöce-Örnektepe dönüşüm projesinin diğer dönüşüm projelerine örnek teşkil etmesi hedeflenmektedir (URL-6).

I.Etap Bilgileri

Arsa Alan Büyüklüğü	: 14.959 m ²
Toplam İnşaat Alanı	: Konut+ Ticaret 32.770 m ²
Cami+Kültür Evi	: 1.026 m ²
Toplam Hak Sahibi	: Fam A.Ş. 5.500 m ² , Musevi Cemaati: 5.000 m ²

Toki	: 7.265 m ²
Vatandaş	: 14.414,70 m ²
Hak Sahibi Sayısı	: 76 Kişi
Vatandaşa Verilen Daire	: 168 Adet
Toplam İş Yeri Sayısı	: 10 Adet

Şekil 3.12. Örnektepe Projesi, Arazi ve Yakın Çevresi (URL-6)

Şekil 3.13. Örnektepe Projesinin Konumu (URL-6)

Şekil 3.14. TOKİ Örnektepe Kentsel Dönüşüm Projesi (URL-6)

Japon Evleri Projesi

Japon Evleri projesinin tasarımı mimar Erol Şalikoğlu tarafından yapılmıştır. Japon Evler Haliç, 7 katlı tek bloktan oluşmaktadır. Japon Evler Haliç'te 41 ev-ofis ve 7 işyeri yer almaktadır. Toplam 600 metrekare arsa üzerinde yer almaktadır. Japon Evler projesinde kapalı yüzme havuzu, sauna, çocuk oyun odası ve fitness center bulunmaktadır. Projeye Kılıç İnşaat tarafından Temmuz 2011'de başlanmış ve Ağustos 2014'de tamamlanmıştır. Projede 1+0, 1+1, 2+1, 3+1, 4+1 ve 5+1 daire tiplerinden oluşmaktadır.

Proje konum itibarıyla merkezi bir yerdedir. Bir çok banka ve ATM'si, alışveriş merkezlerine yakındır. Özel Beyoğlu Hastanesi'ne yürüyüş mesafesindedir. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'ne 470 metre mesafededir. Ayrıca yakın çevresinde (1km çap) çok sayıda ilkokul ortaokul ve lise bulunmaktadır. (URL-6).

Şekil 3.15. Japon Evleri Projesi (URL-6)

Tamamlanmış Otel Projeleri

Bu bölümde Sötlüce bölgesinde ki tamamlanmış otel projelerine ait bilgilere yer verilecektir. Otel konseptleri, yatak kapasiteleri, ulaşılabilirlikleri araştırılmıştır. Projeler genel olarak tarihi Feshane ve Pierre Loti'ye çok yakın bir konumdadır.

Tarihi yarımada, Taksim, Beşiktaş ve Levent'e ortalama 10-15 dakika mesafededir. Atatürk Havalimanı'na 20-30dk mesafededirler.

Sütlüce'nin merkezi konumu ve ulaşılabilirliği bu bağlamda önemli tercih sebeplerindedir. Sütlüce'de bulunan kongre merkezi, parti binası, üniversite ve Müsiad gibi önemli yapılar bölge otellerine olan talebi arttırmaktadır. Bölge otelleri gerek turizm gerek ticari amaçlı gelen misafirlere hizmet vermektedir.

Ramada Hotel Suits Golden Horn

Ramada Hotel Suits İstanbul Golden Horn 2016 yılında hizmete girmiştir. Otel Yeni Sanat Akımı mimarisi ile tanınmaktadır. Otel İstanbul şehir merkezine 6 km uzaklıktadır. Otelde 112 modern oda yer almaktadır. 24 saat restoranda uluslararası yemekleri servis edilmektedir. Otelde spa merkezi yer almaktadır. Otelin Atatürk Havalimanına uzaklığı 15 kilometredir. Tarihi yarımada, Taksim, Beşiktaş ve Levent'e 10 dakika yakınlıktadır. Otele en yakın otobüs durağı 200 metre mesafededir, Otelde balo salonu ve 3 adet toplantı salonu vardır (URL-19).

Şekil 3.16. Ramada Hotel Suits İstanbul Golden Horn (URL-7)

Terrace Suits İstanbul

Terrace Suits İstanbul 2016 yılında el değiştirerek yeniden yapılandırılmış, isim değişikliği yapılmış ve faaliyete açılmıştır. Otelde 45 farklı tip oda bulunmaktadır. 20 adet standart, 11 adet deniz manzaralı ve 14 adet balkonlu oda mevcuttur. Aynı zamanda içerisinde fitness center, 45 kişilik toplantı salonu, teras restoranı ve girişte teras kafesi bulunmaktadır. Otel ziyaretçileri daha çok turistik amaçlı konaklama yapmaktadır. Otelin konumu Atatürk Havalimanına 30 dakika, Taksim ve tarihi yarımada olan uzaklığı ise 10 dakika mesafededir (URL-8).

Şekil 3.17. Terrace Suites İstanbul (URL-8)

Lazzoni Hotel

Lazzoni Hotel 2017 aralık ayında hizmete başlamıştır. Otel toplamda 650 m²'lik bir alanda inşa edilmiştir. Lazzoni Hotel'in mimarı Şeref Keskün, iç mimarı ise Hakan Külahçı'dır. Otelde toplamda 132 odada, 6 tane suit, 13 tane junior suit ve 3 tane jakuzili oda yer almaktadır. Odalar ortalama 35 m²'dir. Otelde 7 ayrı toplantı salonu yer almaktadır. Ayrıca 500 kişi kapasiteli konferans ve düğün salonu da bulunmaktadır. Otel en yakın otobüs durağına 200 metre mesafededir. Bölgedeki diğer otellerde olduğu gibi merkezi yerler hemen hemen aynı mesafede yer almaktadır (URL-20).

Şekil 3.18. Lazzoni Hotel (URL-9)

Hilton Garden Inn İstanbul Golden Horn

Türkiye'nin ilk LEED Gold sertifikalı Hilton Garden Inn İstanbul Golden Horn oteli Söğütözü'nde yer almaktadır. Otelde %23 enerji tasarrufu, %40 su tasarrufu, %33 yerel malzeme ve %90 inşaat atıklarının değerlendirilmesi sağlanarak Leed Gold sertifikası almaya hak kazanmıştır. Otel, 2012 ArkiPARC Gayrimenkul Ödülü Otel kategorisinde ödül de almıştır. Otel TeCe Mimarlık tarafından tasarlanmıştır. Yapılan tasarımın tek parça olması halinde vereceği yoğunluk düşünülerek, parçalı karakterde yeni bir kitle kurgusu uygulanmıştır. Aynı zamanda cephede yapılan çeşitli kademelerle tasarımın hareketlenmesi sağlanmıştır. Otel Haliç yönüne bakan ve çeşitli kotlara oturan teraslara sahip olmakla beraber, üst kotlarda yapılan teras bahçeler ile çevreye uyumlu hale getirilmiştir (URL-10).

Otel 440 yatak kapasitesine sahiptir. Bunun yanı sıra otel içerisinde restoran, bar, toplantı salonları bulunmaktadır. Odalar olabildiğince Haliç kıyılarını görecektir şekilde konumlandırılmıştır. Otelin tasarımından da anlaşılacağı üzere otel mimarisi ile bölgeye uyum sağlamaktadır (URL-10).

Şekil 3.19. Hilton Garden Inn Istanbul Golden Horn (URL-10)

Diğer Tamamlanmış Projeler

Bu bölümde AK parti Binası, MÜSİAD, Haliç Kongre Merkezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi ve Camonto Ermeni Mezarlığı üzerinde durulacaktır. Sötlüce'de bulunan önemli yapılar bölgeye olan talebi arttırmaktadır.

Ak Parti İl Binası

Ak Parti il binasının yapımı 2008 yılında tamamlanmıştır. Binanın Karaağaç Tekkesine ait mezarlıkların üzerine inşa edildiği iddiaları bulunmaktadır. İl başkanlığından yapılan açıklamalara göre, mevcut yapı gerekli imar ve iskan açısından yasalığı tescillenmiş olarak inşa edildiği yönündedir. Ayrıca parti binasının kiralık olduğu bilinmektedir. İstanbul'da ki parti grup toplantılarının, devir teslimler, siyasi çalışmalar burada gerçekleşmektedir (URL-43).

Bina içerisinde bodrum katta otopark ve yemekhane alanı, zemin katta karşılama ve lobinin yanı sıra büyük toplantı odası ve konferans salonu, 7 adet idari ofis, 1. katta 2 adet toplantı odası, kütüphane, reji odası ve 2 adet yönetim ofisi, 2.katta 12 adet çalışma ofisi, 3.katta 12 adet çalışma ofisi, 4. katta 9 adet çalışma ofisi ve başkanlık odası, 5.katta ise bir toplantı salonu, fuaye alanı ve iki taraflı

teraslar mevcuttur. Bunun yanı sıra binada özel günlerde çeşitli etkinlikler yapılmaktadır (URL-43).

Şekil 3.20. AK Parti Binası (URL-11)

MÜSİAD

Müsiad; müstakil sanayici ve iş adamları derneğidir. 11.000'i aşan üyesi bulunmaktadır. İstanbul merkez binası Söğütözü'dedir. Müsiad iş dünyasının yanı sıra, toplumun diğer kesimleri için de örnek teşkil eden güçlü bir sivil toplum kuruluşudur (URL-44).

Müsiad Söğütözü binası içerisinde, açık otopark, zemin katta karşılama ve lobi alanı, 1.katta kokteyl düzeninde 600 kişi oturma düzeninde 300 kişi kapasiteli konferans salonu ve 20 kişilik eğitim salonu, toplantı salonu, 2. katta başkanlık odası içerisinde başkan ofisi, genel sekreter ofisi, özel kalem ofisi ve 30 kişi kapasiteli yönetim kurulu ofisi ve bu katta fotoğraf çekilme alanı, 3. 4. ve 5. katlarda ise personellere ait çalışma ofisleri mevcuttur. Aynı zamanda Müsiad'ın inşaatı devam eden yeni genel merkezlerine taşınacakları bilinmektedir (URL-44).

Şekil 3.21. MÜSİAD Binası (URL-12)

Haliç Kongre Merkezi

Haliç Kongre Merkezi, Ahmed Burhaneddin, Osman Fıtrı ve Makro Logos tarafından 1923'de yapılan Sütlüce Mezbahası yıkılarak, bulunduğu bölgeye yapılmıştır. 20. yüzyılın ilk yarısında inşa ettirilen mezbaha Haliç'te sanayinin hızlanmasının başlangıcıdır. Mezbahane 1990 yılına kadar çalışmaya devam etmiştir. 1998 yılında yıkılmış ve yerine Haliç Kongre Merkezi yapılmıştır. Bölgede gelişen kültürel, ticari, otel ve konut projeleri sebebi ile bölge İstanbul'un yeni merkezlerinden biri olmaya aday gösterilmektedir (URL-21).

Şekil 3.22. Sütlüce Mezbahası 1930 (URL-14)

Haliç bölgesi günümüzde eğitim, kültür ve güzel sanatlar merkezi olarak anılmaktadır. Çevre üniversiteler, mevcut oteller, karadan ve denizden rahat ulaşımı ile Haliç Kongre Merkezi sadece Türkiye'nin değil, dünya kongre, toplantı ve etkinliklerine de ev sahipliği yapmaktadır (URL-21).

Kongre merkezi bünyesinde; Haliç, Pera, Sadabad ve Kuleli olarak adlandırılan 4 farklı blok ile bunların yanı sıra Galata balo salonu konumlandırılmıştır. Her blok içerisinde farklı büyüklük ve özellikte sahneler bulunmaktadır. Sergi ve etkinlikler için ise, Haliç sahil kısmı, galeri 1-2 ve açık hava etkinlik alanı kullanılmaktadır. Aynı zamanda kongre merkezinde düğün organizasyonları da yapılabilmektedir. İçerisinde bulunan Erguvan restoran açık ve kapalı alanda a-la-carte servis hizmeti sunmaktadır (URL-21).

Haliç Kongre Merkezi Taksim ve tarihi yarım adaya 7 dakika, Atatürk Havalimanına 20 dakika, Sabiha Gökçen Havalimanına ise 45 dakika, E5 ve Tem bağlantı yollarına ise birkaç dakikalık mesafededir. Deniz kıyısındaki tek kongre merkezi olmasının verdiği ayrıcalık ile konuklara gerek etkinlik tekneleri, gerekse de şehir hatları vapurları ile Söğütözü iskelesine gelerek deniz yoluyla ulaşım imkanı sağlanmaktadır (URL-21).

Kongre merkezinin çevresinde 5 yıldızlı ve 4 yıldızlı oteller ile butik oteller bulunmaktadır.

Şekil 3.23. Haliç Kongre Merkezi (URL-13)

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Halic Yerleşkesi

Üniversite, döneminin mimarisi içinde karakteristik olarak beliren büyük kışla binalarının modern anlamdaki ilk örneği olan ve III.Selim tarafından 1794-1795 yıllarında yaptırılan Humbaracı Kışlası'nın kurulduğu alanda yer almaktadır. Üniversite kampusunun avlusunda Sultan III. Selim'in annesi Mihrişah Valide Sultan'ın, 1803-1804 yıllarında yaptırmış olduğu, günümüzde cadde üzerinde görülen Humbaracılar Kışlası / Kumbarhane Camii bulunmaktadır. Kışla binası 20. yüzyıl başlarında belirlenemeyen bir tarihte yıkılmıştır. Yerleşke, Batılı anlamda ilk yüksek eğitim kurumu olan Mühendishane-i Berri-i Hümayun'un 1847'de faaliyete başladığı yer olması açısından Türk Eğitim Tarihi içinde önemli bir yere sahiptir (URL-15).

Farklı dönemlerde kompleks bünyesinde inşa edilen askeri ve eğitim yapıları sebebiyle yerleşkenin Mühendishane ve Hendesehane isimleriyle anıldığı da görülmektedir. Hendesehane yapısı (C Blok) 1884-1885 tarihli kitabesine göre II.Abdülhamid döneminde inşa edilmiştir. Humbaracı kışlasının yerine yapılan A ve B Blok yapılarının ise yapım tarihi bilinmemektedir. Bu yapıların güneyinde hamam ve mutfak olarak kullanılan ve günümüzde de mevcut olan iki yapı daha vardır. 1894 yılındaki depremde kısmen hasar gören okul, II.Abdülhamid tarafından tamir ettirilmiştir. Mimar Talat Bey'in de görev aldığı onarımda dersane ve yemekhaneler yeniden düzenlenmiştir. Yönetimi Mühendishane Nezaretine bağlı olan okul 1909 yılında Nafia Nezaretine bağlanmış ve Tophane'deki Askerî Sanayi Mektebi'ne taşınarak ismi "Mühendis Mekteb-i Alisi" olarak değiştirilmiştir. Bu okul 1928'de Yüksek Mühendis Mektebi ve 1944'de İstanbul Teknik Üniversitesi ismini almıştır (URL-15).

Uzun yaşamı içinde farklı amaçlarla kullanılan ve birçok müdahaleler gören yapı grubunun bir kısmı Askerlik Dairesi Başkanlığı tarafından kullanılmaya devam ederken Hendesehane'nin de içinde bulunduğu, 21.000m² büyüklüğünde bir alanda yer alan ve 1999 yılından beri Beyoğlu Adliyesi'nin kullandığı binalar, 2011-12 yıllarında restorasyonu yapılarak üniversitemizin kullanımına tahsis edilmiştir. (URL-15).

Şekil 3.24. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Haliç Yerleşkesi (URL-15)

Camonto Ermeni Mezarlığı

Camonto Ermeni Mezarlığı Sütluçe mahallesinde bulunmaktadır. 17. yüzyılda bölgeye göç eden Ermeniler ölümlerini gömmek için bu mezarlık arazisini satın almışlardır. Mezarlık Ermeni cemaati adına tescillenmiştir. 18. Yüzyılda ahşap olarak inşa ettirilen Surp Stepanos Kilisesi, 1831 yılında taş olarak yenilenmiştir. 1975 yılında Haliç köprüsü yapımı sırasında istimlak edilmiştir. 2007 yılında Bedros Şirinoğlu hayırseverliğinde mezarlık içerisine Surp İsdepanos adı altında bir şapel inşa ettirilerek ibadete açılmıştır. Şapel özel günlerde (paskalya vb.) ibadete açıktır. Camonto Ermeni Mezarlığı günümüzde varlığını halen sürdürmektedir (URL-22).

Şekil 3.25. Camonto Ermeni Mezarlığı (URL-16)

4.AVRUPA KENTSEL ŞARTI ve SÜTLÜCE ÖRNEĞİ

Bu bölümde Sütlüce Mahallesinin Avrupa Kentsel Şartlar I ve Avrupa Kentsel Şartlar II'ye uygunluğu değerlendirilecektir.

4.1 Avrupa Kentsel Şartı-1 İlkeleri Bağlamında Sütlüce Örneği

Avrupa Kentsel Şart I'e göre Sütlüce Mahallesinin durumu aşağıdaki gibi değerlendirilmiştir.

4.1.1. Güvenlik

Sütlüce bölgesi geçmişten günümüze suç oranı minimum olan yerleşim yerlerinden bir tanesidir. Bunun sebeplerinden bir tanesi yerli halkın bozulmamış olmasıdır. Aynı zamanda Beyoğlu Askerlik Şubesi, İstanbul Askerlik Daire Başkanlığı, Haliç Kongre Merkezi, Ak Parti il binası, Müsiad gibi siyasi ve ticari açıdan yüksek derecede önem taşıyan yapılar bu bölgede bulunmaktadır. Bunun yanı sıra bölgede bulunan önemli oteller, kültür merkezleri, üniversiteler ve semt konakları bölgenin güvenilirliği anlamında büyük önem taşımaktadır (URL-23).

Mahalle ziyaret edildiğinde, çok eski zamanlarda Sütlüce'ye yerleşmiş aileleri bulabilmemiz mümkündür. Bölgede edindiğim bilgilere göre, çok eski zamanlardan 'eski İstanbul' diye tabir edilen dönemde Sütlüceye yerleşmiş olan mahalle sakinleri ile daha sonradan İstanbul'a göç eden ve bölgeye yerleşen kişiler birbirlerine uyum sağlayarak refah ve birliktelik içinde yaşamlarını sürdürmeye devam etmişlerdir. Mahalle sakinlerine göre; insanların birbirine olan uyumu huzuru, birliği ve güvenliği sağlamaktadır (EK-1).

4.1.2. Kirletilmemiş Sağlıklı Çevre

Sütlüce Mahallesinde, mahallenin geçmiş zamanlardan beri dinlenme ve sayfiye alanı olarak tercih edilmesinin sebeplerinden birisi de, hem havasının güzelliği, hem de yerleşim alanlarının şehrin içine göre daha seyrek yapılanmasıdır (URL-24).

Ancak sanayileşmeyle birlikte haliç kıyıları zamanla kirlenmiştir. Bunun üzerine yapılan çalışmalarda 1985-1986 yılları arasında sanayi yapıları haliç kıyısından taşınmaya başlanmıştır. Eski mezbahanın işlevsizleştirilmesi ve 1998 yılında tamamlanan Haliç kıyısını temizleme çalışmaları başarı ile sonuçlanmıştır (URL-17).

Günümüzde; Haliç'te biriken dip çamuru suyun sığlaşmasına sebep olmaktadır. Biriken dip çamuru özel araçlarla Haliç'ten temizlenmektedir (URL-18).

Sonuç olarak Haliç kıyısının temizlenmesi etrafının verimli şekilde kullanılmaya başlanması ile bölgede yaşayan insanların refah düzeyi arttırılmaktadır.

Mahallede gün içinde birden fazla çöp toplaması yapılmaktadır. Dar ve çöp kamyonlarının giremediği sokaklara mini çöp arabaları sokularak çöpler toplanmaktadır. Aynı zamanda, bölgede belirli aralıklarla her sene düzenli ilaçlama yapılmaktadır (EK-1).

4.1.3. İstihdam

Sütlüce bölgesinde devam etmekte olan kentsel dönüşüm projelerinin etkisi ile, hem ticari, hem otel, hem de konut yatırımları bölgeyi prestij noktalarından biri haline getirmiştir (Temel, 2009).

Sütlüce-Örnektepe Dönüşüm Projesinin bir diğer amacı; bölgede ki istihdam alanlarını arttırarak ticari hayatın canlanmasını sağlamaktır. Yapılan projede 17 adet yenilenecek olan dükkân bulunmaktadır (URL-6). Dükkanların bölgede ki otellere olan yakınlığı sebebi ile turizm ağırlıklı ticari piyasanın gelişme göstermesi beklenmektedir. Bunun yanı sıra bölgede birçok otel ve üniversite bulunmaktadır.

Sütlüce'de yapılan kentsel yenileme ve dönüşüm çalışmalarıyla birlikte mahalleye yeni iş imkanları sağlanmaktadır.

4.1.4. Konut

Kentsel dönüşüm projelerinin en önemli ve geniş çapta bölgeyi etkileyecek olan Sütlüce-Örnektepe Dönüşüm Projesi'dir. Proje 'Mahalleme geri dönüyorum' sloganıyla tanıtılmaktadır. Proje, günümüz projelerinin tip mantığından uzaklaşarak kendi özgünlüğünü ortaya koymaktadır. Mahalle hayatının korunması için özen gösterilmiş bir tasarımdır.

Projede yapılacak olan 400 adet konut bulunmaktadır. Bu sayının belirli bir kısmı hak sahiplerine verilerek, mahalleli yerinde tutulacak ve bu sayede 'mahalleme geri dönüyorum' algısından uzaklaşmayacaktır. (Anonim, 2013a) Proje bölgenin tarihi dokusuna zarar vermeyecek şekilde tasarlanmıştır. Blok katı az sayıda ve çevreye uyumlu olacaktır.

Bölgede yaşayan bir diğer grup ise, gerek yaşadığı yerin yenilenmesi gerekse birden çok mülk elde edebilmek için yaşadıkları bahçeli konakları kentsel dönüşüm projelerine sokmuştur. Zamanla, doğan yeni sonuçtan memnun kalmadıklarını belirtmektedirler. Sebebi ise, hem müstakil evlerini hem de var olan yeşil alanlarını kaybetmeleridir (EK-1).

4.1.5. Dolaşım

Çeşitli ulaşım ve teknik alt yapı çalışmaları ile Sütlüce bölgesi her geçen gün ulaşılabilirliğini arttırmaktadır. Bir bölgenin prestijinin artmasındaki en önemli etkenlerden birisi de ulaşılabilir olmasıdır. Ulaşım ağını genişletmek için yapılan projelerden bir tanesi de, Kasımpaşa-Sütlüce Hattı Tünel projesidir. Şişhane'den başlayarak, Kasımpaşa üzerinden Hasköy-Sütlüce hattına inmektedir. Bu tünel çevre ve köprü yollarına bağlantılıdır (URL-25).

1952'de kaldırılan 'Haliç Karadeniz Sahra Hattı'nın yeniden inşa edilmesi planlanmaktadır. Projenin yeni adının 'Kağıthane Demiryolu' olması düşünülmektedir (URL-26). Sütlüce'de yeni bir yat limanının projelendirilmesi de gündemdedir. Yapılması düşünülen projelerden bir tanesi de, Eyüp-Sütlüce arasından Haliç'e yeni bir teleferik hattının da yapılması düşünülmektedir. (Anonim, 2013c; Temel, 2009). 1502 yılında Sultan II. Beyazıt'ın isteği üzerine Leonardo Da Vinci'ye tasarlatılan Haliç köprüsünün, günümüz haline uyarlanarak Eyüp ile Sütlüce arasında yaya geçişini sağlama amaçlı yapılacağı da düşünülen projeler arasındadır (Anonim, 2013b).

Bunun yanı sıra günümüzde bölgeye ulaşım oldukça kolaydır. Bölgeden İstanbul'un çeşitli semtlerine giden 36T Cebeci-Taksim, 38T Küçükköy-Taksim, 41ST Seyrantepe-Topkapı, 47 Yeşilpınar-Eminönü, 47Ç Güzeltepe-Eminönü, 47E Binevler-Eminönü, 47N Nur Sitesi-Eminönü, 54HŞ Hasköy-Şişli olarak farklı 8 otobüs hattı geçmektedir (URL-27). Ayrıca bölgede Şehir Hatları'na ait olan ve Haliç hattı diye tanımlanan vapur seferi Eyüp'ten başlayıp Sütlüce'den geçerek

sırasıyla Ayvansaray, Hasköy, Balat, Fener, Kasımpaşa, Karaköy, Üsküdar seferlerini yapmaktadır (URL-28). Sötlöce'den Şişli, Şişhane ve Topkapı'dan kalkan minibüs hatları da geçmektedir. Aynı zamanda Sötlöce bölgesi Halıcioğlu metrobüs hattına ortalama 10 dakika yürüme mesafesindedir.

Sötlöce mahallesi Atatürk Havalimanı'na ortalama 20 dakika, Sabiha Gökçen Havalimanı'na ortalama 45 dakika, Taksim-Eminönü'ne ortalama 7 dakika mesafede, E5 ve Tem bağlantı yollarının ise tam ortasında konumlanmaktadır (URL-21).

Fakat mahalle sakinlerinin ulaşım konusunda ki en büyük sıkıntıları ilçenin asıl merkezi olan Taksim'e çıkan direkt bir ulaşım hattının bulunmamasıdır. Bölgede yaşayan özellikle yaşlı nüfusun bu konuda olan rahatsızlığı araştırmalarım esnasında karşılaştığım bir durumdur (EK-1).

4.1.6. Sağlık

Sötlöce bölgesinde 2 adet Aile Sağlığı Merkezi bulunmaktadır. Bunlardan biri Piripaşa Aile sağlığı merkezidir ve Keçeci Piri mahallesinde bulunmaktadır. Diğeri ise 75. yıl Sötlöce Sağlık Ocağıdır (URL-29). Bölgede ekstra olarak Yenyüzyıl Üniversitesi'nin diş hastanesi bulunmaktadır. Zaman zaman ilçe belediyesinin yürüttüğü semt konakları projesinde ücretsiz sağlık hizmetleri de verilmektedir. Semt konaklarında bayanlara özel kemik yoğunluğu, simir testi, göğüs taraması testlerinden faydalanılabilmektedir (URL-30).

Fakat bölge halkıyla yaptığım görüşmelerde, yapılan sağlık çalışmalarının, aile sağlığı merkezlerinin, poliklinik olmayışının dezavantajlarından ve yetersiz kalmasından şikayet etmektedirler. İlçede bulunan hastanelere tek vasıta ile gidilememesi mahalle sakinlerinin en büyük sıkıntılarında biridir (EK-1).

4.1.7. Spor ve Dinlenme

Sötlöce bölgesi spor ve dinlenme imkanları bakımından oldukça zengin olanaklara sahiptir. Mahallede Sötlöce ve Rumeli parkı ve aynı zamanda spor kulübü tesisi bulunmaktadır. Bölgede bulunan Sötlöce Spor tesisleri ilçedeki amatör kulüplere hizmet vermektedir. Genç sporcular burada antrenman ve maçlarını yaparak profesyonelce çalıştırılmaktadır. Profesyonel antrenmanların dışında saha kiralanması yapılarak, vatandaşlarda burayı kullanabilmektedir (URL-31). Aynı

zamanda mahallede yaşayan çocuklarda bu sahadan ücretsiz bir şekilde faydalanabilmektedir (EK-1).

Sütlüce Spor tesislerinde sabahları sabah sporları adı altında bölge halkı profesyonel hocalar eşliğinde bilinçli spor yapabilmektedir. Bölgede cumartesi günleri Haliç kıyı şeridinde bulunan koşu parkurunda sabah yürüyüşleri gerçekleştirilmektedir (URL-31). Aynı zamanda bölgede bulunan Özgecan Aslan Semt Konağında bayanlara özel spor yaptırılmaktadır. Çocuklara ise savunma sanatları dersleri verilmektedir (URL-32).

4.1.8. Kültür

Haliç bölgesi günümüzde eğitim, kültür ve güzel sanatlar merkezi olarak anılmaktadır. Kentsel dönüşümün ortaya çıkarttığı hem kültürel hem de bölgenin fonksiyonel değişimi çevreye; gerek sosyal, gerek ekonomik, gerekse kültürel manada katkı sağlamaktadır. Sütlüce bölgesinde devam eden dönüşüm projeleri sanayi yapılarının bölgeden uzaklaştırılmasıyla, yerlerine yeni ticari, turizm, konut ve kültür merkezlerinin gelmesini sağlamıştır.

Eski mezbahanın yerine gelen Haliç Kongre Merkezi, bölgenin yatırımcılar için prestij noktası haline gelmesinde etkin rol oynamaktadır. Yaşanan değişimlerde Kongre Merkezinin etkisi büyüktür. Kongre merkezinde 4 farklı blok ve 1 adet balo salonu konumlandırılmıştır. Her blok içerisinde farklı özellikte ve büyüklükte olan sahneler bulunmaktadır. Sergi ve etkinlikler için ise 3 farklı alternatif alan sunulmaktadır. Kongre merkezi sadece Türkiye'ye değil, uluslararası kongre, toplantı ve etkinliklere de ev sahipliği yapmaktadır (URL-21). Aynı zamanda bölgede Mecra Kültür ve Düşünce Derneği tarafından açılan 'Mecra Kafe' bulunmaktadır. Burada da kültür, sanat, edebiyat bağlamında farklı etkinlikler yapılarak bölge halkının kültürel anlamda gelişimine katkı sağlamak istenmektedir (URL-33). Ayrıca Sütlüce mahallesinde sene içerisinde birçok farklı etkinlik yapılmaktadır. Bunlara örnek olarak; Haliç kıyılarında gerçekleşen Dragon Boat etkinlikleri, yelken yarışları, kadınlar günü koşuları, semt konaklarında gerçekleştirilen geleneksel pilav günleri, iletişim teknikleri seminerleri, sağlık konferansları, kütüphaneler haftası etkinlikleri, okullar arası satranç turnuvaları, 23 Nisan şenlikleri ve 23 Nisan koşularını söylemek mümkündür (URL-34). Sütlüce'de bulunan üniversitenin etkinliklerinin de bölge

halkına katkısı bulunmaktadır. Bu bağlamda Sütlüce bölgesi kültür, sanat ve etkinlik alanlarında kendini geliştirmiştir (EK-1).

Bunların yanı sıra bölgede bulunan Özgecan Aslan ve Bademlik Semt Konaklarında çok amaçlı salonlar ve eğitim sınıfları bulunmaktadır. Zaman zaman düzenlenen etkinlikler kapsamında mahalle halkına Yeşilay, kan bağıışı, bağıımlılıklarla savaşıma.. vs. bir çok konuda bilgilendirmeler yapılmaktadır. Eğitim sınıflarında ise mahalle halkının ihtiyaç duyduğu (resim, mefruşat, giyim, bilgisayar işletmenliği) eğitimler verilmektedir. Çocuklara ise, gitar, keman, satranç alanlarında eğitilmektedir (URL-35).

4.1.9. Kùltürler Arası Kaynaşıma

Sütlüce'de, şehir merkezine oranla daha sakin bir hayat devam etmektedir. Yapılan kentsel yenilemeyle beraber yeşil alanları ve kıyı şeridi kullanılabilir bir hal almıştır. Aynı zamanda Sütlüce, Osmanlı döneminde de havasının temizliği sayesinde genellikle dinlenme amaçlı tercih edilmekteydi. Kıyı şeridindeki yeşil alanın, parkların, yapılan etkinliklerin bölge halkının kaynaşmasında ki etkisi oldukça fazladır (URL-24).

Araştırmaların esnasında, eski mezbahanın olduğu yıllarda burada özellikle göçmen diye tabir edilen (arnavut, ermeni ..vs.) kesimin ticari faaliyetlerini ve yaşamlarını Sütlüce'de devam ettirdiklerini öğrenmekteyiz.(EK-1) Günümüzde gayrimüslimlerin yerleşim yerlerinde ki tarihi yapıların korunabilirliği çok azdır. Osmanlı dönemini yansıtan yapıların korunamamasıyla birlikte, bölgede geçmişten gelen tekke ve camiler halen bulunmaktadır. (Özservet, 2014).

Bölgede gayrimüslimlerin uzun yıllar yaşadığını bilmekteyiz. Ermeni mezarlığı, mezarlık içerisinde bulunan küçük kilise ve rum mezarlığı bölgede varlığını halen devam ettirmektedir. Bunun yanı sıra tarihi Elifi Efendi Tekkesi, İshak Cemaleddini Karamanı Türbesi, Gaysuni Zade Mehmed Efendi Camii, Kumbarhane Camii ve Mahmut Ağa Camii bölgede ki varlığını devam ettirmektedir. Buradan da anlaşıldığı üzere bölge halkı yüzyıllardır dini, etnik ve kültürel kimlik ayırt etmeden bir arada barış içerisinde yaşamaktadır (URL-24).

4.1.10. Kaliteli Mimari Ve Fiziksel Çevre

Sütlüce bölgesindeki kentsel dönüşüm projelerinde önemli olan unsurlardan biriside, bölgede ki dokunun korunmasıdır. Bölgenin tarihi ve sosyal dokusunun korunması, o bölgenin kimliğine zarar vermeden gerçekleştirilecek olan dönüşüm projelerinin daha uyumlu olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmaların yerel halk kimliğini ve taleplerini göz önünde bulundurularak yapılması dokuya en az şekilde zarar verecektir. Proje seçimlerinde de bu unsur göz önünde bulundurulmalıdır. (Özservet, 2014).

Özellikle Sütlüce'de bulunan LEED-Gold sertifikası ödüllü HiltonGarden-İnn Hotel'in projesi; enerji verimliliği, su verimliliği, yerel malzeme kullanımı ve inşaat atıklarını değerlendirilmesi sebebi ile çevreye uyum sağlamıştır. Aynı zamanda otelin tasarımı Sütlüce bölgesine kıyı şeridinde bakıldığında var olan silueti bozmayacak şekilde tasarlanmıştır (URL-10).

Sütlüce Dönüşüm projesi kapsamında da yapılan çalışmalarda tarihsel dokuyu bozmayacak bir tasarım düşünülmüştür. Proje alanına bakıldığında yapılacak olan blokların bölgede ki diğer yapılarla aynı yükseklikte olacağı düşünülmüştür.

Buradan da anlaşıldığı üzere Haliç kıyılarından Sütlüce'ye bakıldığında tarihi dokunun ve siluetin bozulmaması hem mahalle sakinleri için, hem de bölgede dönüşüm projeleri yapan yatırımcılar için önem arz etmektedir (URL-10).

4.1.11. Tarihi Kentsel Yapı Mirası

Haliç'te yapılan çalışmaların çoğu silueti bozmadan ve tarihi dokuyu çok fazla etkilemeden projelendirilmektedir. Osmanlı Döneminde mezbaha olan Haliç Kongre merkezi günümüzde kültürel ve etkinlik anlamında bölgede önemli bir konumdadır (URL-21).

Günümüzde Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nin olduğu yerleşke 1795 tarihinde III. Selim tarafında yapılan Humbaracılar Kışlası'nın yerinde bulunmaktadır. Kışla yıkıldıktan sonra II. Abdülhamid zamanında kışla yerinde tamir ettirilen ve yeniden yaptırılan bloklar üniversite tarafından hala kullanılmaktadır (URL-15).

Müslim ve gayrimüslim Sütlüce halkı geçmişten günümüze bir arada yaşamaktadır. Bölgede bulunan diğer tarihi yapılara Rum ve Ermeni mezarlıklarını,

aynı zamanda Ermeni mezarlığının içinde bulunan özel günlerde kullanıma açılan küçük kiliseyi ekleyebiliriz. Bunun yanı sıra bölgede tarihi ve günümüzde de kullanılabilir halde olan birçok tekke, camii görmek mümkündür. Tarihi Elifi Efendi Tekkesi, İshak Cemaleddini Karamanı Türbesi, Gaysuni Zade Mehmed Efendi Camii, Kumbarhane Camii ve Mahmut Ağa Camii bölgede ki diğer tarihi yapılara örnektir (URL-24).

4.1.12. Kentlerdeki Engelliler ve Dezavantajlar

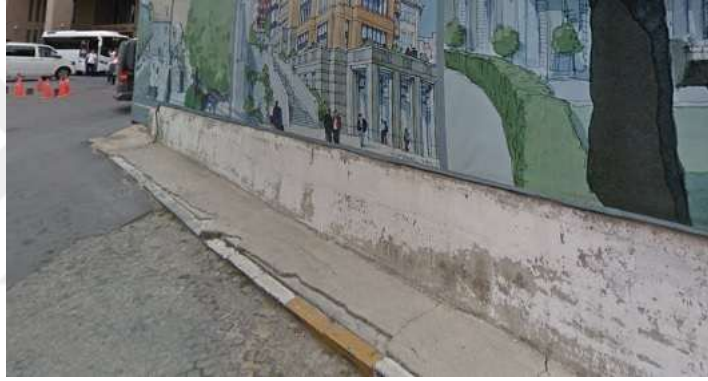
Sütlüce Bölgesinde engelli vatandaşlar için sosyal olanaklar ve hizmetler yeteri kadar bulunmamaktadır. Bölgede yapılan çalışmalar ise yeteriz bulunmaktadır (EK-1).

Bölgede bulunan üniversiteler kendi içlerinde engelli birimleri kurup engelsiz imkanlar sunmaya çalışmaktadır. Araştırmalarım sonucu edindiğim bilgilere göre ilçe belediyesi tarafından engellilere yönelik topluca etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Bölgede muhtarlık ve STK'lar tarafından dağıtılan formlarla engelli vatandaşlara ulaşılarak hizmet verilmektedir (URL-36). Dünya Engelliler Vakfı Sütlüce'de yer almaktadır (URL-37).

Bunun yanı sıra Sütlüce mahallesinin engebeli yolları ve dik yokuşları burada yaşayan engelli vatandaşlar için uygun değildir. Mahallede engelli vatandaşlar için göze çarpan en önemli unsurlar ise; engelli kullanımına uygun otopark alanlarının yetersizliği, kaldırımların yüksekliği ve engellilere uygun olarak eğiminin bulunmaması, kaldırımlarda yeteri kadar hareket alanlarının bulunmaması ve genişliği, yürüme yollarının engebeli ve farklı kotlarda olması, yürüme yollarında yerde görme engelliler için hissedilebilir yüzeylerin yetersizliği, yürüme yollarına park eden araçlar.. vb. örneklere mahallenin ara sokaklarında rastlamak mümkündür. Bahsettiğimiz örnekler engelli vatandaşlara sağlanması gereken en temel olanaklardır. Sonuç olarak Sütlüce mahallesinde yaşayan engelliler için yapılan çalışmalar ve sağlanan imkanlar yetersiz kalmıştır (EK-1).

Şekil 4.1. Söğütözü Mahallesi Sokak Görüntüleri-1 (Köseoğlu Arşiv, 2018)

Şekil 4.2. Söğütözü Mahallesi Sokak Görüntüleri-2 (Köseoğlu Arşiv, 2018)

Şekil 4.3. Söğütözü Mahallesi Sokak Görüntüleri-3 (Köseoğlu Arşiv, 2018)

4.1.13. Halk Katılımı Kent Yönetimi Kent Planlanması

Bölgedeki kentsel dönüşüm projeleri sebebiyle halkın talepleri göz önünde bulundurulmaktadır. Yerel yönetimlerin rolü burada etkindir. Hem kentsel dönüşüm projelerinin sağlıklı tamamlanması hem de bölge halkının yaşam alanlarının ve standartların iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Sütlüce'de yapılan dönüşüm çalışmaları yerel halkın dikkatini oldukça çekmektedir. Sebebi ise; dönüşüm öncesinde bu bölgede yaşayan halkın dönüşüm sonrasında da bölgeyi terk etmek istememesidir. Projelerde bölgede bulunan vakıflar, dernekler, sivil toplum kuruluşları aracı olmaktadır. Bölgede birden fazla kültür ve yardımlaşma derneği bulunmaktadır (URL-38).

Bunun yanı sıra mahalle sakinleri önümüzde ki yıllar içerisinde Sütlüce'ye ait mahallenin adını verecekleri bir derneği faaliyete geçirmek istemektedir (EK-1).

4.2. Avrupa Kentsel Şartı-2 İlkeleri Bağlamında Sütlüce Örneği

Avrupa Kentsel Şartı-2'ye göre Sütlüce Mahallesinin durumu aşağıdaki gibi değerlendirilmiştir.

4.2.1. Sürdürülebilir Kentler ve Kasabalar

Sütlüce Bölgesindeki kentsel dönüşüm kapsamında yapılan projelerin bir kısmında sürdürülebilirlik ön plana alınmıştır. Bölgedeki projelerin sürdürülebilirlik kapsamında ele alınması bölgenin prestijini arttırmaktadır.

Buna örnek olarak bölgedeki Hilton Garden-İnn Hotel yaptığı çalışmalarla LEED Gold sertifikasını almaya hak kazanmıştır. Projede; %23 su verimliliği, %33 yerel malzeme kullanımı, %40 su verimliliği ve %30 inşaat atıklarının değerlendirilmesi sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Bu bağlamda LEED-Gold sertifikası alan ilk otel olma özelliğini taşımaktadır. Otelin tasarımında etkin rol oynayan silüetin bozulmamaya çalışılması da bölgedeki bütünlük için önemlidir (URL-10).

Bunun yanı sıra yapımı devam eden büyük dönüşüm projesinin de Sütlüce'ye uyumlu olarak tasarlanması göz önünde bulundurulmalıdır. Yapılan çalışmanın mahallenin Haliç kıyısında bakıldığında silüetini bozmadan tasarlandığı, binalarda ki üst kotların çevre binalar göz önünde bulunarak yükseldiği bilinmektedir. Bölgedeki

kentsel dönüşüm projelerinin başarılı olmasında ki en önemli noktalardan bir tanesi de, projelerin ileriye yönelik ve sürdürülebilirlik kapsamında tasarlanmış olmasıdır (URL-6).

4.2.2. Uyumlu Kentler ve Kasabalar

Sütlüce bölgesindeki dönüşüm çalışmaları kapsamında gerçekleştirilecek olan Sütlüce-Örnektepe Büyük Dönüşüm Projesi'nin tasarımı bölgedeki silueti bozmayacak az katlı yapılar şeklinde planlanmıştır. Ayrıca bölgedeki LEED Gold sertifikalı Hilton Garden-Inn Hoteli'nde Haliç kıyısından bakıldığında silueti etkilemeyecek bir tasarım tercih edilmiştir (URL-10).

Bölgenin tarihi dokusunu bozmadan yapılacak olan dönüşüm projelerinin daha başarılı olacağı düşünülmektedir. Yapılan büyük dönüşümün sloganı olan 'mahalleme geri dönüyorum' algısı sayesinde hem yerel halkın hem de tarihi dokunun dönüşüme uyum sağlaması önceliklidir.

4.2.3. Bilgi Temeline Dayanan Kentler ve Kasabalar

Bölgede yoğun dernek ve vakıfların var olması sebebi ile bölge halkı istedikleri zaman yapılan çalışmalar hakkında bilgi alıp bilinçlendirilebilmektedir. Yapılan projelerin bölgede yaşayan insanların fikri alınarak tasarlanması hem bölge halkı açısından hem de yatırımcı açısından avantaj sağlar.

Haliç kıyısının ve Sütlüce Bölgesinin tarihi ve etnik dokusunu bozmadan dönüşüm çalışmalarını gerçekleştirebilmek için bölgede yaşayan halkın fikirlerine ve ihtiyaçlarına önem verilmesi, gelen taleplere göre yol çizilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Sütlüce'ye baktığımızda burada yaşayan bölge halkının dönüşüm projeleri üzerindeki etkisi, daha iyi standartlara ulaşabilmek, taleplerin karşılanabilmesi, refah düzeyinin artması için oldukça etkindir (URL-38).

4.2.4. Kentliler Olarak Kent Ve Kasaba Halkları

Sütlüce Bölgesinde yıllardır farklı etnik kimlikler bir arada yaşamını sürdürmektedir. Bölgede farklı ibadet yerlerinin farklı eğitim yerlerinin kısacası bölgedeki çeşitliliğin sebebi budur. Kentsel hizmetlerden faydalanabilmek bölgede yaşayan herkesin hakkıdır.

Sütlüce bölgesi genç bir nüfusa sahiptir. Burada yaşayan insanların eğitim durumu ortalama olarak ilkokul-ortaokul-lise ağırlıklıdır. Bölgede bulunan üniversitenin de genç nüfusa ve eğitim düzeyinin üst seviyelere çıkmasına katkısı olacaktır. Özellikle eğitim yapılarından biri olan üniversiteler ve kültür merkezleri ve semt konaklarında yapılan etkinlikler bölgedeki halkın kendini geliştirebilmesi için oldukça etkili olabilmektedir.

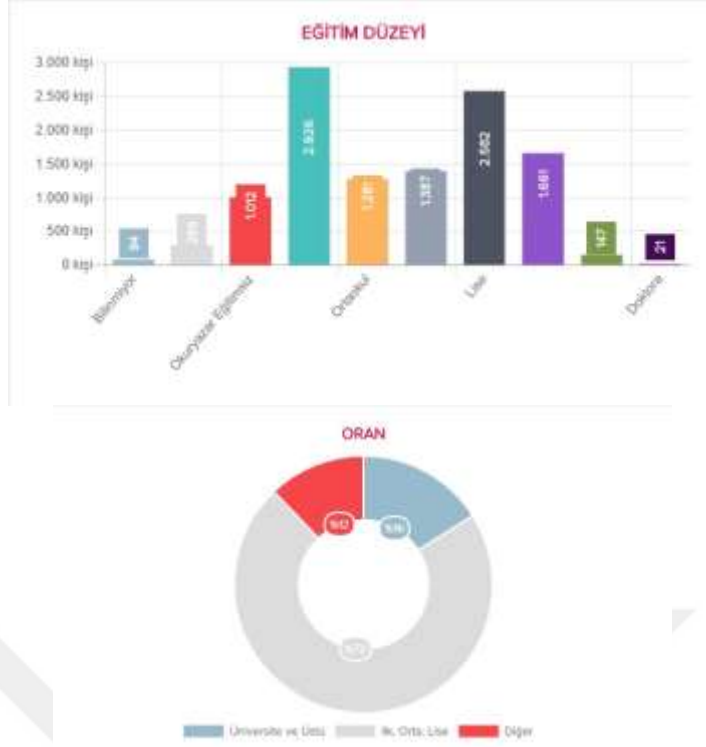
Bölgede bulunan eğitim kurumları, kültür merkezleri, önemli ticari yapılar, vakıflar bölgenin refah seviyesini üst düzeye çıkartabilmek için önemli birer fırsattır. Sütlüce'de yapılan dönüşüm çalışmaları kapsamında bölge halkının en büyük avantajlarından biri istihdam, temiz çevre ve bölgede yapılan bölge halkı için fayda sağlayacak etkinlikler olmuştur.

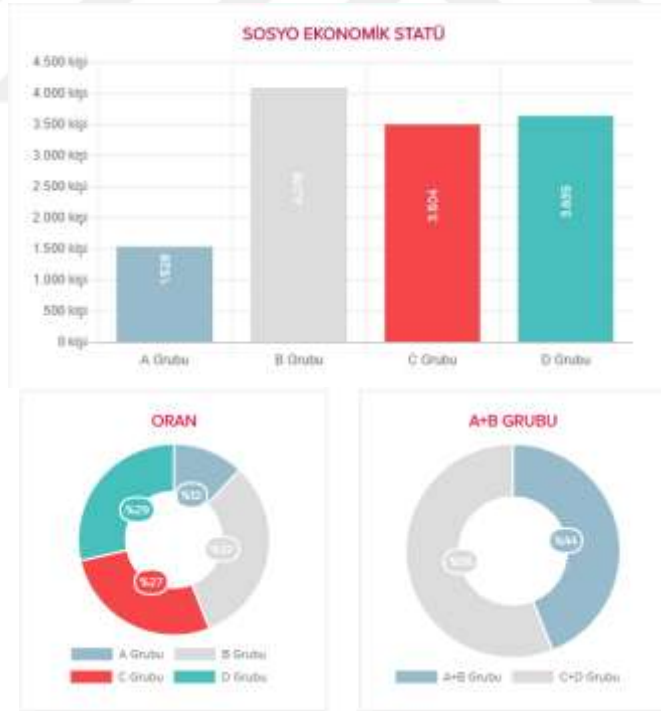
Şekil 4.4. Sütlüce Mahallesi Demografik Bilgileri (URL-39)

Şekil 4.5. Sütlüce Mahallesi Kütük Bilgileri (URL-40)

Şekil 4.6. Sütüce Mahallesi Eğitim Bilgileri (URL-41)

Şekil 4.7. Sütüce Mahallesi Sosyo-Ekonomik Bilgileri (URL-42)

5. SONUÇLAR

Gelişen dünya düzenine uyum sağlamak amacıyla kentlerin yenilenme sürecine girdiği günümüzde, dünya genelinde projeler tasarlanmaya ve uygulanmaya başlanmıştır. Dünya çapında uygulaması yapılan kentsel dönüşüm projelerinde, projenin gerçekleştirileceği bölgede ki halkın, projenin plan ve uygulama aşamasında katılımlarının sağlanması için çalışmalar yapılmıştır. Bölgede yaşayan yerel halk, beklentilerini ve taleplerini belirterek projenin tasarım ve uygulama aşamasına dahil olmuşlardır.

Kentsel yenileme uygulamaları; hızlı kentleşme sonucu oluşan sağlıklı alanların yeniden yapılandırılması amacı ile yapılmaktadır. Kentsel yenileme, kentlerin yaşam standartlarını iyileştirme, refah düzeyini artırma amacı taşımaktadır. Kent merkezlerinde; kaçak yapılaşma ve arazilerin işgali ile bozulan kent alanları kentsel yenileme projeleri ile tekrar hayata kazandırılmalıdır. Kentsel dönüşüm çalışmaları, kentlerin iyileştirilip geliştirilmesinde kısa vadeli olarak ivme kazandırmasına yönelik günümüz dünyasında ve Türkiye'de sıkça başvurulan bir yöntemdir.

Ancak, uygulanan dönüşüm projelerinin kenti oluşturan tüm etkenler çevresinde bütünlüğünü sağlamadan, yalnızca fiziksel mekan biçimlendirmesi olarak yorumlanması, fiziksel, ekonomik ve sosyal yapılaşmada başarısızlıklar oluşturmaktadır.

İyileştirilmesi gereken bir alan için, kentsel dönüşüm kararı verildiğinde hassasiyetle işlemesi gereken bir süreç başlar. Kentsel dönüşüm sadece konutların yenilenmesi değildir. Kentsel dönüşüm bölgede rant amacı güdülmeden, yaşam alanlarını sıkıştırmadan, aynı tip proje ile ilerlemeden, insanları yaşam alanlarından uzaklaştırmadan ele alınması gereken bir konudur. Kentsel dönüşümlerde ele alınması gereken konu; bölge insanlarının hem ekonomik hem de sosyal sorunlarıdır. Kentsel dönüşüm ekonomik ve sosyal kalkınma amaçlanarak, bölge halkının ortak temel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmelidir.

Türkiye'de de kabul görmüş olan Avrupa Kentsel Şartları, halkın katılımını sağlamak ve yaşam kalitesini arttırmaya yöneliktir. Kentli olma bilincinin gelişebilmesi için gerekli olan faktörlerden biri de katılımdır. İnsanlar, katılım içinde oldukları projelere karşı kendisini daha yakın ve sorumlu hisseder. Kentsel dönüşüm bölgelerinde yaşayan halk, projeye karşı ne kadar katılım gösterirse projede yapılacak olan çalışmalar bölge halkının üst seviyede beklentilerini karşılar.

Toplumsal kimlik, kişilik ve kültür bütünlüğüdür. Kentsel dönüşüm bölgesinin şemalarının kurgulanmasında bölgenin referans noktaları olan; iş alanları, mahalleler, yollar, kıyı şeritleri, ulaşım ağları, meydanlar, spor tesisleri, eğitim yapıları, kültür merkezleri ve bölgeye sağlanacak olan yeşil alanlardır. Günümüzde yerel halk daha kaliteli bir yaşam alanı talep etmektedir.

Yerel yönetimler hem kentsel dönüşüm projelerinin sağlıklı tamamlanması hem de bölge halkının yaşam alanlarının iyileştirilmesini, sosyal, kültürel ve yaşam standardını yükseltmeye dair çalışmalar yapmalıdır.

17-19 Mayıs 1992 tarihinde kabul görmüş olan Avrupa Kentsel Şartı ile kent sorunlarına insan hakları çerçevesinde yaklaşılmıştır. Kentsel şartların amacı aslında yaşanılabilir, ideal kentleri ortaya çıkartmaktır.

Sütlüce bölgesinde yapılan çalışmalar sonucunda; kentsel yenilemede, bölgede ki kültürel etmenlerin, yerel yönetimlerin, bölge halkının ve politik süreçlerin etkisinin bulunduğunu ortaya koymuştur. Öte yandan; bölgede yapılan kentsel yenileme sürecinin farklı bölgelere örnek teşkil edebileceği kanısına varılmıştır. Mahallede yapılan dönüşüm çalışmalarının mahalle halkının sosyal yaşamları göz önüne alınarak, hareket ve etkileşim alanlarını kısıtlamadan, mahalleye yeni yeşil alanlar ve sosyal etkinlik alanlarını kazandırdığını söylemek mümkündür.

Yapılan bu çalışma ile Sütlüce Bölgesi'nde gerçekleştirilmekte olan dönüşüm projelerinin başarılı bir şekilde ilerlediği görülmektedir. Yapılan kentsel dönüşüm projesinin amacı bölge kültürünü geliştirerek; yaşanılabilir, modern ve çağdaş bir bölge haline getirmektir. Yerel halkın yaşadığı bölgeyi koruması, o bölgeye karşı aidiyet hissetmesi amaçlanmıştır. Büyük dönüşüm projesi olarak adlandırılan çalışmanın ileride İstanbul'un diğer bölgelerine örnek teşkil etmesi düşünülmektedir.

Proje 'mahalleme dönüyorum' sloganı ile tanıtıldığı için bölge halkının ilgisini fazlasıyla çekmektedir.

Bölgede bulunan eğitim kurumlarının, kültür merkezlerinin, önemli turizm yapılarının bölgenin kalkınmasına etkisi büyüktür. Yapılan projelerle aynı zamanda bölge halkına yeni istihdam alanları sağlanmaktadır. Bölgede yaşayan genç nüfusun eğitim ve kültür seviyesi her geçen gün artmaktadır.

Sütlüce mahallesinde gerçekleştirilen birebir görüşmeler neticesinde Sütlüce mahallesinin yaşanılabilir derecede güvenilir olduğunu öğrenmekteyiz. Sütlüce mahallesinde yaşayan halkın kimliğinin şehre olan göç dönemlerinde de bozulmadığını, eski zamanlardan beri mahallede yaşayan sakinler ve daha sonradan bölgeye göç eden mahalleli birbirlerine kolaylıkla uyum sağlayarak refah içerisinde huzurla yaşadığını söylemek mümkündür. Mahallede ki güvenliğin bir diğer etmeni ise siyasi, turizm, kültür ve üniversite yapısını bünyesinde bulundurmasıdır.

Eski mezbahanın haliç kıyılarından kaldırılarak, yerine yeni kültür merkezi inşa edilmesi, haliç kıyılarının yeşil alan, yeni yürüyüş alanları, spor ve dinlenme alanları ve parklar ile işlevlendirilerek kıyı hattının temizlenmesi ve mahalleye kazandırılması mahalle halkı açısından önem taşımaktadır.

Mahallede yapılan kentsel dönüşüm çalışmaları bölgenin değerini her geçen gün arttırmaktadır. Bu sebeple bölge yatırımcıların ilgisini çekmekte ve sürekli olarak yeni dönüşüm projeleri ve turizm yapıları burada konumlandırılmaktadır. Dönüşüm projeleri ve turizm yapılarının varlığı bölgede dikkat çekerken, mahalleliye yeni iş alanları oluşturulmakta ve mahallede istihdam artmaktadır.

Sütlüce mahallesinde gerek büyük ölçekte gerekse küçük ölçekli dönüşüm projelerine rastlamak mümkündür. Yapılan yeni projeler deprem riskine karşı önlem alınarak, yönetmeliğe uygun ve modern şekilde tasarlanmaktadır. Mahalle halkının bir kısmı yapılan dönüşüm çalışmalarından memnun kalmaktadır. Bir kısım mahalleli ise, var olan müstakil bahçeli mülklerini daha fazla mülk hakkına sahip olabilmek adına kentsel dönüşüme sokmaktadır. Dönüşüm sonrası müstakil ev ve bahçelerini kaybeden mahalleli durumdan rahatsızlıklarını dile getirmektedir.

Mahalleye birden çok toplu taşıma aracı ile ulaşmak mümkündür. Gerek otobüsler, dolmuşlar, haliç hattı gerekse mahallenin merkezi konumu mahalle ulaşımında önemli rol oynamaktadır. Fakat yapılan görüşmeler esnasında mahalle

halkı, mahallenin bağı olduğu ilçenin asıl merkezi olan Beyoğlu-Taksim'e çıkabilecekleri direkt bir hattın veya ring seferlerinin olmamasından ötürü mağduriyetlerini dile getirmişlerdir.

Sütlüce mahallesinde iki Aile Sağlığı Merkezi ve bir üniversite dış hastanesi olduğunu bilmekteyiz. Aynı zamanda mahallede ki semt konaklarında dönem dönem bayanlara yönelik sağlık taramaları gerçekleştirilmektedir. Fakat mahallede poliklinik olmaması, sağlık ocaklarının yetersiz kalması ve tam teşekküllü hastanelere direkt olarak toplu taşımanın bulunmaması mahallede yaşanan sağlık ve ulaşım sıkıntılarında biridir.

Sütlüce Spor tesisleri kulüp sporcuları dışında mahalleli ve çocuklar tarafından kullanılmaktadır. Burada amaç; spor yapan, spora yönlendirilen çocukların ve gençlerin kötü alışkanlıklardan uzak kalarak hem verimli hem de sağlıklı yaşam sürmeleri ve geleceklerini doğru şekilde yönlendirmeleri açısından mahalleliye sunulan imkanlardan biridir. Hafta sonları kıyı şeridinde yapılan yürüyüşler ise mahalle sakinlerinin hem spor yapmasına hem de kaynaşmasına etki etmektedir. Semt konaklarında bayanlara ve çocuklara yönelik spor aktiviteleri düzenlenmektedir. Aynı zamanda haliç kıyılarının temizlenerek arttırılan yeşil alanlar ve parkları mahalleli spor ve dinlenme amaçlı kullanılmaktadır.

Osmanlı döneminde büyük önem taşıyan mezbahanın işlevsizleştirilmesiyle birlikte yerine gelen kongre merkezinin bölgenin prestij noktası haline gelmesindeki etkisi büyüktür. Günümüzde Sütlüce kültür, sanat, etkinlik ve kongre merkezi haine gelmiştir. Kongre merkezinde hem ülkemiz hem de uluslar arası yapılan kongre ve etkinlikler, bölgede ki turizm faaliyetlerini de olumlu yönde etkilemektedir. Aynı zamanda mahallede özel günlerde farklı birçok etkinlik organize edilmektedir. Semt konaklarında verilen seminerler ve kurslar mahalle halkının gelişimine katkı sağlamaktadır. Bunun yanı sıra mahallede ve mahalle çevresinde bulunan üniversite yapıları sebebi ile mahallede yaşayan genç ve okuyan nüfus sayısı her geçen gün artmaktadır. Bölgenin eğitim ve kültür seviyesinin artması mahallede tarafından olumlu karşılanmaktadır.

17. yüzyıl itibariyle Sütlüce çok yoğun göç almıştır. Göçlerin en büyük etkeni geçmişte kıyı şeridinde bulunan sanayi ve ticaret alanlarıdır. Bu sebeple mahallede birbirinden farklı etnik kimliği olan Ermeni, Rum ve Arnavut vatandaşlara rastlamak

mümkündür. Görüşmelerim esnasında 'eski İstanbullu' diye tabir edilen tanının mahallede hala devam ettiğini ve zamanında mahalleye göç eden ailelerin ve yeni kuşaklarının halen mahallede yaşamını idam ettirdiğini öğrenmekteyiz. Mahallede geçmişten günümüze gelen aileler, Sütluçe'ye yerleşen yeni sakinleri kimlik ayırt etmeksizin bir arada yaşamaya önem vermektedir. Mahallede cami ve tekkelerin yanı sıra farklı kimliklere hitap eden şapel ve mezarlıkları günümüzde bulabilmek, Sütluçe halkının bir arada huzurla yaşadığının, kaynaştığının ve birbirlerinin kültürüne duyulan saygının en büyük göstergelerindendir.

Haliç kıyısından bakıldığında görülen siluetin Sütluçe mahallesinde yapılan büyük ölçekli dönüşüm projelerinin tasarımını etkilediğini bilmekteyiz. Yapılan araştırmalarla kıyıda bakıldığında görülen tarihi dokunun bozulmaması için bloklar az katlı, cephelerde ise mahalleye uyumlu tasarım ve malzemelerin kullanıldığını öğrenmekteyiz. Mahallede yapılan dönüşümün dokuyu bozmadan ilerlemesinin sebeplerinden bir diğeri ise mahalle halkının yaşadığı ortamı yadırgamadan hayatlarını burada devam ettirebilmesidir.

Sütluçe mahallesinde bir arada yaşayan farklı etnik kimliklerin ve farklı kültürlerin yıllar boyu bir arada saygı çerçevesi içerisinde bulunmasının, mahallede ki tarihi ve kültürel mirasın korunmasındaki önemi büyüktür. Mahallede geçmişten gelen tarihi camileri, şapel, mezarlık ve tekkeleri bulabilmemiz mümkün iken maalesef tarihi konaklar ve bahçeleri mahallede görmek mümkün değildir. Aynı zamanda Sultan III. Selim döneminde inşa ettirilen Humbaracılar Kışlası'nın bir kısmını üniversite kampusu olarak günümüzde görmek mahallede tarihi dokunun korunduğunu söyleyebilmek için yeterlidir.

Mahallede engelliler için çok fazla imkan bulunmamaktadır. İlçede gerçekleştirilen toplu etkinlikler STK'lar tarafından engellilere duyurulsa da yapılan görüşmeler esnasında mahalle halkı yapılan çalışmalar ve etkinlikleri yetersiz bulduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda mahallenin engebeli ve bozuk sokakları engelliler için ekstra dezavantaj oluşturmaktadır. Araştırmalarım sonucu engelli bir vatandaşın Sütluçe mahallesinde yaşamını devam ettirebilmesinin zor olduğunu söylemek mümkündür.

Sütluçe mahallesinde birden çok dernek bulunmaktadır. Mahallede yaşayan, farklı memleketleri olan mahalleli kendi yöresine özgü derneklere üye olmaktadır.

Bunun yanı sıra dernekler ve STK'lar kentsel dönüşüm yatırımcıları ile mahalleli arasında aracı görevi görmektedir. Sötlüce mahallesi sakinleri görüşme esnasında önümüzdeki yıllar içerisinde mahalleye ait ve Sötlüce mahallesinin adını taşıyan bir dernek kurmak istediklerini belirtmiştir. Bunun sebebi mahallede ki yerel halkın ve kültürün bozulmadan sonraki nesillere aktarılmak istenmesidir.

Tez çalışmasının geldiği son noktada; yerinde yapılan görüşmeler ve kaynaklardan alınan bilgiler ile seçilen alan olan Sötlüce'de ki çalışmaların ne ölçüde örtüştüğü sorgulanmıştır. Bölgeye dair yapılan ve planlanan dönüşüm çalışmalarının etkisi araştırılarak yorumlanmıştır.

Bize düşen ise; doğru yapılan dönüşüm çalışmalarının her geçen gün gelişmesini sağlamak ve desteklemektir.

6. KAYNAKLAR

- Adanalı Y (2011). Dünyadan kent hakkı için kentsel mücadele örnekleri: Hindistan, Dominik Cumhuriyeti, Brezilya, Venezüella ve ABD'de Eğitim, *Bilim ve Toplum*, 9 (36), 14-36
- Akıllıoğlu T (1995). *İnsan Hakları*, Ankara.
- Akkar ZM (2006). Kentsel Dönüşüm Üzerine, Batıdaki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye, *Planlama Dergisi*, 2, 29-38.
- Aktaş A (2014). *Avrupa Kentsel Şartı Bağlamında Yaşam Kalite Arayışları: Tozkoparan Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Anonim (2013a). Tülin Hadi: Sütlice'nin Yeni Yüzünü Tece Mimarlık Çizecek. <http://www.emlakyorumu.com/emlak-haberleri/tulin-hadi-sutlucenin-yeni-yuzunu-tecemimarlik-cizecek/> [Erişim Tarihi: 12.10.2013].
- Anonim, (2013b). Da Vinci Köprüsü. Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/21759392.asp>
- Anonim, (2013c). Haliç-Karadeniz Sahra Hattı. Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018, <http://www.kagithane.bel.tr/projeler/detail/HalicKaradeniz-Sahra-Hatti/285/1814/0>
- Atasoy N (2004). *Bahçeler*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi.
- Avrupa Kentsel Şartı (1992). Erişim Tarihi: 18 Şubat 2018, www.coe.int
- Ayvansaray H (2001). *İstanbul Camileri*, İstanbul.
- Balkır ZG (2009). *Türk Anayasa Yargısında Sosyal Hakların Korunması*, Ankara.
- Balkır ZG (2010). Konut hakkı ve ihlalleri: kentli haklarının doğuşu. Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu II, 339-358.
- Baştürk A, Basri M, Altun L (2001). İstanbul Büyükşehir Belediyesi Haliç Dönüşüm Projeleri, Haliç 2001 Sempozyumu, İSKİ, İstanbul, 36-64.
- Broudehoux A (1990). *Neighborhood Regeneration in Beijing: An Overview of Projects Implemented The Inner City Inside Since 1990*. Thesis for Degree of Master of Science, School of Architecture McGill University Montreal.

- Çelik Z (1996). *19. Yüzyılda Osmanlı Başkenti Değişen İstanbul*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul,1996.
- Duman R (2012). Osmanlı Dönemi Liman Kentleri: İstanbul”, Vapur Donatanları ve Acenteleri Derneği Aylık Yazı Dizileri, Erişim Tarihi: 18 Nisan 2018, <http://www.vda.org.tr/Yazidizileri/osmanlidonemi-liman-kentleri-4/72/3>
- Duru B (2001). *Gökdelenler ve Kent*. Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları.
- Eke F, Uğurlar A (2005). *Kentsel dönüşüm: başarı mı? hata mı?*, Değişen Dönüşen Kent ve Bölge, TMMOB, Ankara, 1, 382.
- Erden YD (2009). Haliç'te Dönüşüm ve Tarihsel Süreklilik”, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018, http://www.obarsiv.com/pdf/dilek_erden.pdf
- Ergün N (2004). *Cities*. İstanbul.
- Erim A (2008). Avrupa Kentsel Şartı – 2: Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto. Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018, http://kisi.deu.edu.tr/yakup.ozkaya/UIKDocs_kentselsart_.pdf
- Es M (2012). Kentsel Dönüşüm. *Büyüteç Dergisi*, 55, 63.
- Friescke F (2007). The Role of Partnerships in Urban Regeneration– Similarities and Differences between Germany and United Kingdom. Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018, <http://www.fig.net>.
- Gemalmaz MS (2003). *İnsan Hakları Hukukunun Genel Teorisine Giriş*. İstanbul.
- Genim SM (2004). *Beyoğlu'nun yerleşim tarihi*. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi.
- Google Maps Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018, <https://www.google.com/maps/>
- Göncüoğlu SF. (2005). *Tarihte Hasköy, Hasköy, Sötlüce ve Halıcıoğlu Semtleri Monografisi*. İstanbul: Sinpaş Kültür Yayınları
- Gyourko J, Saiz A (2004). Reinvestment in the housing stock: the role of construction costs and the supply side, *Journal of Urban Economics*, 55, 238-256.
- Harvey D (2008). The right to the city, *New Left Review*, 53, 23-40.
- Hovhannesian SS (1996). *Payitaht İstanbul'un tarihçesi*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- İslam T (2003). Galata'da soylulaştırma: soylulaştırıcıların demografik ve kültürel özellikleri üzerine bir çalışma, Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, 159-170.

- Kaboğlu İÖ (2002). *Özgürlükler Hukuku*, Ankara: İmge Kitabevi
- Karaman A (1991). Kentsel Tasarımda Çevresel Bütünlük ve Süreklilik, 1.Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu,23-34 Mayıs, MSGSÜ, İstanbul.
- Kayra C, Üyepazarcı E (1992). *İkinci Mahmut'un İstanbul'u: Bostancıbaşı Sicilleri*, İBB No.8, İstanbul.
- Keleş R (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Keleş R (2007). *Kentleşme Politikası*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Keşoğlu M (2015). *Kentsel Kimlik Bağlamında Fikirtepe Kentsel Dönüşüm Projesi*. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Beykent Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kılıç H (2014). *Kentsel Dönüşümün Gayrimenkul Piyasasına Etkisi, Beyoğlu İlçesi Örnektepe ve Sütlüce (Haliç) Kentsel Dönüşüm Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Kömürciyan EÇ (1988). *İstanbul Tarihi XVII. Asır İstanbul* (Çev. Hrand D. Andreevyan), İstanbul.
- Köseoğlu FG (2010). *Haliçte; Kültür endüstrilerinin yer seçimi, kümelenme eğilimi ve kentsel yenileşme ile kültür endüstrileri arasındaki etkileşim*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kubilay AY (2009). *İstanbul Haritaları 1422-1922*, Denizler Kitabevi, İstanbul.
- Le Corbusier (2009). *Atina Anlaşması*. İstanbul: YKY.
- Lefebvre H (2011). Kent hakkı. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 9 (36), 140-152.
- Ley D (1994). *Gentrification and the politics of the new middle class*, New York: Society and Space.
- Melikoğlu ES, Yalçın F (2013). *Yaşamsal Kodlardan Mekansal Kodlara; Yaşanabilir Çevre. %1 İçinde Yaşanabilir Kentler*. Bursa: Mimarlar Odası.
- Murcia de López E, Castillo L (1997). "El Salvador: a case of urban renovation and rehabilitation of mesones", Sage Publications, El Salvador.
- National Housing Institute (2005). *Building a better urban future – new directions in housing policy for weak market cities*. London: The Enterprise Foundation.
- Oruç D, Giritlioğlu C (2008). The Evaluation of Urban Quality and Vitaly of the istanbul Historical Peninsula-Eminönü District. *İTÜ Dergisi*, İstanbul.
- Öz A 2009. *Kuzey Ankara Kentsel Dönüşüm Projesinin Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Özden P (2002). *Yasal ve Yönetmelik Çerçevesiyle Şehir Yenileme Planlaması ve Uygulaması: Türkiye Örneği*. Doktora Tezi, İTÜ, İstanbul.
- Özden P, Ağar D (2008). *Eğrisiyle Doğrusuyla Galataport*. İstanbul: Kurumsal Baskı Hizmetleri.
- Özen ES (2014). *Liman Kentlerinde Koruma Ve Yaşatma Prensipleriyle Değerlendirilen Gemi İnşaa Endüstrisi Yapıları: Tersane-İ Amire Üzerine Yeni Bir Senaryo "Haliç Tersanesi Bilinç Platformu"*. Doktora Tezi. T.C. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Özservet ÇY (2014). İstanbul Sötlüce - Halıcioğlu Bölgesi Yerleşim Dokusunun Dönüşümü. *Artium*, 2(1), 43-57.
- Özservet YÇ, İstanbul Sötlüce - Halıcioğlu Bölgesi Yerleşim Dokusunun Dönüşümü. *Artium*, 2(1), 43-57.
- Öztaş N (2005). *Türkiye'de Kentsel Dönüşüm ve Haliç Örnekleme*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Palabıyık H (2004). *Avrupa Kentsel Şartı*. Z. Toprak, H. Yavaş, M. Görün (Ed.), Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Anlaşmaları, (197-253), İzmir: Birleşik Yayınları.
- Roberts PW, Sykes H (2000). *Urban Regeneration*. Londra: Sage.
- Rui L (2003). *Urban Renewal at Neighbourhood Level A Case Study at Huangjiadun Neighbourhood in Wuhan City*. Hollanda.
- Sarp NA (2016). *Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Mekânsal Sonuçları: Ankara Aktaş Mahallesi Kentsel Dönüşüm Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şen AB (2014). *Avrupa Kentsel Şartı Işığında Ataş Lojmanlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Şentürk H (2008). Kent hukuku ve kentli hakları rehberi, Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018, <http://www.platodanismanlik.com/v2/images/k20.doc>
- Tayyare E (2007) *Kentsel İmaj Öğeleri Bağlamında Haliç Bölgesi'nin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, FBE Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Kentsel Mekan Organizasyonu ve Tasarım Programı.

- Tekeli İ (2009). *Gündelik Yaşam, Yaşam Kalitesi ve Yerellik Yazıları*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Temel AT (2009). *Gayrimenkul yatırım aracı olarak otel yatırımları: Sütluçe Bölgesinde "Hilton Garden Inn Haliç" Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İTÜ FBE, İstanbul.
- Tezcan S, Durgunoğlu T, Ersen G, Çubuk M, Tuğcu N, Anadol K, Karabey H, (1978). Haliç ve Çevresi Düzenleme Çalışması, *Mimarlık* 78/4, 28-41.
- Thomas S (2003). *A Glossary of Regeneration and Local Economic Development*. Manchester, UK.: Local Economic Strategy Center.
- Topbaş K, (2004). *Beyoğlu'nu Okumak* İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi.
- Torunoğlu E, (2007). *Kentsel Dönüşüm: Pazarlamanın Dayanılmaz Hafifliği, Kent ve Planlama Geçmişini Korumak Geleceği Tasarlamak*. İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- Turan G (1996). *Türk Anayasalarında Sosyal Hakların Gelişimi ve Yorumu*. İnsan Hakları Yıllığı, Ankara
- Tutel E, (2000). *Haliç: Düünden bugüne Yedi Tepenin Koynunda Uyuyan Büyülü Cennet*. İstanbul: Dünya Yayıncılık.
- Tüfekçi Y (2017). *Kentsel Dönüşüm: Yerel Yönetimlerin Kentsel Dönüşüm Mevzuatına Yönelik Kurumsal Yapılanma ve Kapasiteleri*. Yüksek Lisans Tez. Fen Bilimleri Enstitüsü İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- URL-1:<http://www.mimarlarodasi.org.tr/index.cfm?sayfa=Belge&Sub=detail&RecID=1488>, Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-2:<http://www.siyasalhayvan.com/avrupa-kentsel-sartina-gore-kent-hakki-ve-kentli-haklari-1-parca/> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-3:<http://ercaninal.blogspot.com/2012/12/istanbul-konstantinopolis-dersaadet.html> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-4:http://tr.wikipedia.org/wiki/Dosya:Bizansist_touchup.jpg Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-5:<https://www.ibb.istanbul/> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-6:<http://www.beyoglubuyukdonusum.com/> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-7:<http://www.ramadagoldenhorn.com/tr/> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-8:<http://terracesuitesistanbul.com/tr/> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-9:<http://www.lazzonihotel.com/> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.

- URL-10:<http://hiltongardeninn3.hilton.com/en/hotels/turkey/hilton-garden-inn-istanbul-golden-horn-turkey-ISTGHGI/index.html> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-11: <http://www.scalamimarlik.com.tr/default.asp?lng=tr&p=projectDetails&pid=2> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018.
- URL-12: <http://ekonomi.haber7.com/is-dunyasi/haber/1930455-musiad-kabina-sigmadi> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-13: <http://howtoistanbul.com/en/halic-congress-center/896> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018.
- URL-14: <https://www.pinterest.co.uk/pin/10696117843277556/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018.
- URL-15: <http://www.fsm.edu.tr/Yerleskeler-Halic-Yerleskesi> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-16: <http://www.beyoglu.bel.tr/> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-17: <http://www.iski.gov.tr> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-18: <http://www.istac.istanbul/tr/temiz-istanbul/kent-temizligi/deniz-kiyi-ve-plaj-temizligi> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2018.
- URL-19: <http://ramada-hotel-suites-istanbul-golden-horn.hotel-istanbul.net/tr/> Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2018.
- URL-20: <http://www.lazzonihotel.com/mobilya-devi-lazzoniden-dev-yatirim/> Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2018.
- URL-21: <http://www.halic.com/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-22:<http://www.turkiyeermenileripatrikligi.org/site/halicioglu-ermeni-mezarligi-mezarliklar/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-23: <http://www.mimdap.org/?p=116035/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-24: <http://gezgindergi.com/tekkeler-diyari-bir-semt-sutluce/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-25: <https://www.ibb.istanbul/News/Detail/34456/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-26: <http://www.demiryolu.net/tcdd-turkiye-devlet-demiryollari-haberleri/tarihi-demiryolu-yeniden-hayata-geciriliyor.html/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-27:<http://www.iett.istanbul/tr/main/duraklar/117581/SÜTLÜCE-İETT-Duraktan-Geçen-Hatlar-Durak-Bilgileri-Hattın-Duraktan-Geçiş-Saatleri> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018

- URL-28: <http://sehirhatlari.istanbul.tr/seferler/halic-hatti-361.html> / Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-29: <http://www.beyoglu.bel.tr/rehber/detay/Saglik-Kuruluslari/179/1067/0/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-30: <http://semtkonaklari.beyoglu.bel.tr/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-31: <http://www.beyoglugenclikspormerkezi.com/tesislerimiz/detay/Sutluce-Spor-Tesisleri/22/16/0/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-32: <http://semtkonaklari.beyoglu.bel.tr/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-33: <http://www.ihha.com.tr/istanbul-haberleri/beyoglunda-mecra-kultur-ve-dusunce-dernege-hizmete-acildi-istanbul-1904294/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-34: <http://www.beyoglu.bel.tr/beyoglu-belediyesi/haberler/Haberler/11/0/0/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-35: <http://semtkonaklari.beyoglu.bel.tr/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-36: <http://www.beyoglusosyalyardim.com/engelliler/detay/Engelliler-Birimi/29/94/0/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-37: <http://www.devturkiye.org/Kurumsal/Hakkimizda/Tuzuk/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-38: <http://www.beyoglu.bel.tr/rehber/liste-2/Vakif-ve-Dernekler/183/0/0/> Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2018
- URL-39: <https://www.sahibinden.com/emlakendeksi/konut/satilik/istanbul/419/22508/> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018
- URL-40: <https://www.endeksa.com/analiz/istanbul/beyoglu/sutluce-mah/demografi#egitim/> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018
- URL-41: <https://www.endeksa.com/analiz/istanbul/beyoglu/sutluce-mah/demografi#ses/> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018
- URL-42: <https://www.endeksa.com/analiz/istanbul/beyoglu/sutluce-mah/demografi#hemsehrilik/> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018
- URL-43: <http://www.akparti.org.tr/site/> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018
- URL-44: <http://www.musiad.org.tr/tr-tr/> Erişim Tarihi: 15 Haziran 2018
- Yentürk B (2012). *Sütlüce'den Geçtin mi? Okmeydanı-Hasköy-Halıcıoğlu-Kağıthane*. İstanbul: Kitabevi yay.
- Yüçetürk E (2001). *Haliç: silüetinin oluşum, değişim süreci*. İstanbul: Haliç Belediyeler Birliği.

EKLER

EK 1: Sötlöce Mahallesinde Döner Muhtar Asalettin Bektaş ile Yapılan Görüşme Soru ve Cevapları:

Soru 1: Sötlöce yaşanılabılır derecede güvenli bir mahalle midir?

A.B Cevap 1: Mahallemiz gerek konumu gerekse bünyesinde barındırdığı önemli siyasi, ticari, turizm, kültür ve eğitim yapılarının varlığı sebebi ile İstanbul'un en güvenli mahallelerinden biridir.

Soru 2: Sötlöce'de çevre temizliği nasıl gerçekleştirilmektedir?

A.B Cevap 2: Mahallemizde gün içerisinde birkaç kez çöp toplaması yapılmaktadır. Bunun yanı sıra çöp arabalarının giremediği dar sokaklara mini çöp arabaları girerek çöpleri toplamaktadır. Yılın belirli zamanlarında mahallede ekipler tarafından ilaçlama yapılmaktadır.

Soru 3: Sötlöce'de yapılan kentsel dönüşüm çalışmaları mahalle halkına yeni iş olanakları sağladı mı?

A.B Cevap 3: Son yıllarda Sötlöce yatırımcılar için prestijli hale dönüştü. Yatırımcıların mahalleye olan ilgisi sayesinde mahalle halkına her geçen gün yeni iş olanakları sağlanmaktadır.

Soru 4: Sötlöce'de gerçekleştirilen kentsel dönüşüm çalışmaları mahalle halkının beklentilerini karşılamakta mı? Mahalle halkının kentsel dönüşüm sonrası tepkileri nasıl oldu?

A.B Cevap 4: Mahalleli yapılan dönüşüm çalışmalarından memnun kalıyor çünkü, oturdukları yerler, sokaklar güzelleşiyor. Bunun yanı sıra mahallede çok eskilerden kalan aileler daha fazla ev alabilmek için müstakil evlerini kentsel dönüşüme sokmakta. Fakat sonucunda sıkıntı yaşıyorlar çünkü, müstakil bahçeli evlerini kaybedip apartman dairelerinde oturmak durumunda kaldıkları için duruma alışmamaktadırlar

Soru 5: Sötlöce mahallesinde ki ulaşım imkanları ve mahalle halkının talepleri nelerdir?

A.B Cevap 5: Stlce mahallesi ulaşım açısından çok merkezi bir konumda yer alıyor. Otobüsler, minibüsler, Şehir hattı özellikle metrobüs çok fazla kullanılmakta. Fakat tek problemimiz asıl merkeze Taksim'e direkt çıkan bir hattımızın bulunmamasıdır.

Soru 6: Stlce mahallesinde yapılan sağlık hizmetleri mahalle halkı için yeterli midir?

A.B Cevap 6: Mahallemizde iki sağlık ocağı bulunuyor. Bunun yanı sıra niversitenin diş hastanesi de mahallemizde bulunmakta. Sağlık ocağı dışında ekstra poliklinik olmaması ve devlet hastanelerine direkt ulaşım olmaması mahalleli için sıkıntıya yol açabilmektedir.

Soru 7: Stlce'de mahalle halkı ne gibi spor etkinlikleri yapmaktadır?

A.B Cevap 7: Kıyı Şeridi temizlendiği zamanlardan beri mahalle halkı genelde sahilde yürüyüş yapıyor, parklarda yeşil alanlarda temiz hava alıyor. Bunun yanı sıra semt konaklarımızda bayanlara ve çocuklara spor aktiviteleri yapılıyor. Ayrıca futbol sahasından çocuklarımız ücretsiz olarak faydalanabilmektedir.

Soru 8: Stlce mahallesinde gerçekleştirilen kültürel faaliyetler nelerdir, mahalle halkı tarafından yeterli bulunmakta mıdır?

A.B Cevap 8: Semt konaklarında mahalle sakinlerine sürekli yeni kurslar açılmakta, bunun yanı sıra elimizden geldiğince mahalleli için söyleşiler gerçekleştirmektedir. Belediye tarafından da paneller ve konferanslar düzenlenmekte. Okullarda önemli günlerde ve haftalarda etkinlikler yapılmaktadır. Mecra Kafe'de edebiyat sanat etkinlikleri yapılmakta. Haliç kongre merkezi mahallemizin kültür sanat anlamında gelişmesi için oldukça faydalı olmuştur.

Soru 9: Stlce mahallesinde farklı etnik kimlikler bir arada nasıl yaşamaktadır?

A.B Cevap 9: Mahallemizde çok eski zamanlardan beri farklı etnik kimlikler bir arada yaşamakta. Daha sonradan mahalleye göç eden mahalleliyle eski sakinler birbirlerine hoşgörü içerisinde davranarak refah içerisinde yaşamaktadırlar. Burada herkesin inancına, kültürüne ve yaşayış tarzına saygı duyulmaktadır. Bu sayede mahalle halkı yıllardır bir arada yaşamaktadır.

Soru 10: Stlce mahallesinde bulunan tarihi yapılar korunabilmiş midir?

A.B Cevap 10: Mahallemizde yüzyıllardan beri tekke, cami, Rum-Ermeni mezarları ve ibadet yerleri bulunmektedir. Eski zamanlardan gelen yazlık saraylar, köşkler, bahçeli konaklar günümüzde korunamasa da dini özelliği olan tarihi yapılar varlığını sürdürmektedir.

Soru 11: Sötlöce mahallesinde engelliler hangi zorluklarla yaşamaktadır?

A.B Cevap 11: Sötlöce'de engelli vatandaşların eğitim ve sağlık gibi temel ihtiyaçlarını karşılayacak yapılar maalesef bulunmamaktadır. Zaman zaman ilçede yapılan çalışmalar STK'lar tarafından duyurulmaktadır. Mahallede ki kaldırımlar, park alanları engelli vatandaşlarımız için uygun değildir.

Soru 12: Sötlöce mahallesi halkı yönetime nasıl katılmaktadır? Mahallede bulunan derneklerin katılıma etkisi nasıl sağlanmaktadır?

A.B Cevap 12: Mahallemizde farklı farklı her yöreden insan yaşamakta. Hem şehirli olanlar bir araya gelerek kendi derneklerini kurmakta, bu dernekler sayesinde mahallemizde gerçekleşecek olan etkinlikleri ve yeni projeleri mahalleliye daha hızlı şekilde duyurmaktayız. Dernekler yapılan çalışmalarda söz hakkı alabilmekte ve etkin rol oynamaktadır. Bunun yanı sıra Sötlöce mahallemize özgü yeni bir dernek kurmayı hedeflemekteyiz. Çünkü Sötlöce mahallesinde yaşayan insanların tek bir çatı altında toplanmasını görmek gerçekleştirmek istediğimiz hayallerimizden birisidir.

Soru 13: Sötlöce halkının demografik kimliği, okur-yazarlık ve sosyo-ekonomik durumu nasıldır?

A.B Cevap 13: Mahalle genç nüfusa sahip, bunun etkenlerinden birisi merkezi konumu diğeri ise eğitim yapılarının etrafında toplanmasıdır. Fakat mahalle halkının okur-yazarlık seviyesi ilkokul-lise ağırlıklıdır. Zamanla bu durumun gelişmesini beklemekteyiz.

7. ÖZGEÇMİŞ

1993 senesinde İstanbul'da doğdu. Orta öğretimini 1999-2007 İstanbul Yalçın Çiftçi İ.Ö.O'da, lise öğretimini 2007-2011 Özel Okyanus Anadolu Lisesi'nde, lisans eğitimini ise 2011-2015 Haliç Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünde tamamladı. 2016 senesinde Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Mimarlık programında yüksek lisansa başlamıştır. 2017 yılında Büyükşehir Belediyesi Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nde işe başladı, Alo 153 Çağrı Merkezi binasının tasarımını gerçekleştirdi ve çalışma hayatına belediye bünyesinde devam etmektedir.